בע"ה

גליון מ"ד | י"ט-כ"ה אדר

לִשְׂחֹק

עַל דַּלְתֵי יוֹם יוֹם

שִׁעוּרֵי הַשָּׁבוּעַ – נ"ך וּמִשְׁנָיוֹת

כְּתַקָּנַת מוֹרֵנוּ וְרַבֵּינוּ הָרַב יִצְחָק גִּינְזְבּוּרְג שְׁלִיטָ"א

שָׁבוּעַ פָּרָשַׁת וַיַּקְהֵל־פְּקוּדֵי־הַחֹדֶשׁ תשפ"ו

נ"ך: חגי פרק ב'; זכריה פרקים א'-ו'

משנה: זבחים פרק ד'

שיעור שבועי: "דבר חדש"

הוספות: חת"ת // לוח הילולא דצדיקיא // סיפור חסידי

הקדמת המערכת

שבוע טוב ומבֹרך, לכל אנ"ש והתמימים שיחיו, השוקדים על דלתות התורה הקדושה ורבינו שליט"א יום יום!

השבוע (בגליון המתחדש) נלמד, מלבד החת"ת שזכינו שיתווסף החדש, את פרק ב' בספר חגי ואת פרקים א'-ו' (חשובים ויסודיים כולם) בספר זכריה. פרק המשנה השבועי השבוע הוא הפרק הרביעי בסדר קדשים - פרק ד' במסכת זבחים.

השיעור השבועי הוא שוב ה'נקודה החסידית' לפרשה מתוך הסדרה השניה של 'מעין גנים' - "דבר חדש".

וכמובן, לוח הילולות וסיפור חסידי על הרה"ק רבי אלימלך מליז'ענסק זיע"א.

בברכת לימוד תורה פורה ומרתק, שיהיו דברי תורה חדשים ומתוקים בפינו תמיד,

המערכת

***

למנויים, לקבלת הגליון באימייל, לתרומות, הערות והארות - noam23@gmail.com
|| עריכה: נעם אליה גרוסברג // הפקה: עפר זמיר בן יעקב ||

🗓️ 🥂 טבלת הלִמוד לחדש אדר 🎭 📖

ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	ששי	שבת קדש
כ"ח שבט יונה א'	כ"ט שבט יונה ב'	ל' שבט אדר"ח אדר יונה ג'	א' אדר בדר"ח אדר יונה ד'	ב' אדר מיכה א'	ג' אדר מיכה ב'	ד' אדר תרומה מיכה ג' זבחים פ"א
ה' אדר מיכה ד'	ו' אדר מיכה ה'	ז' אדר הילולת מרע"ה מיכה ו'	ח' אדר מיכה ז'	ט' אדר נחום א'	י' אדר נחום ב'	י"א אדר תצוה־זכור נחום ג' זבחים פ"ב
י"ב אדר חבקוק א'	י"ג אדר התועדות פורים חבקוק ב'	י"ד אדר פורים פרזות חבקוק ג'	ט"ו אדר פורים דמוקפין צפניה א'	ט"ז אדר צפניה ב'	י"ז אדר צפניה ג'	ח"י אדר כי־ תשא־פרה חגי א' זבחים פ"ג
י"ט אדר יום המאסר חגי ב'	כ' אדר זכריה א'	כ"א אדר זכריה ב'	כ"ב אדר זכריה ג'	כ"ג אדר זכריה ד'	כ"ד אדר זכריה ה'	כ"ה אדר ויקהל־פקודי־ החדש זכריה ו' זבחים פ"ד
כ"ו אדר זכריה ז'	כ"ז אדר זכריה ח'	כ"ח אדר זכריה ט'	כ"ט אדר זכריה י'	א' ניסן ר"ח ניסן זכריה י"א	ב' ניסן זכריה י"ב	ג' ניסן ויקרא זכריה י"ג זבחים פ"ה

יום ראשון // י"ט אדר

חומש - ראשון פרשת ויקהל־פקודי

(א) {פרשת ויקהל} {ס} וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ לַעֲשֹׂת אֹתָם:

ויקהל - למחרת יום הכפורים, כשירד מן ההר. **ויקהל** - לשון הפעיל הוא, שאינו אוסף אנשים בידים, אלא הם נאספים על פי דבריו. ותרגומו: ואכנש.

(ב) שֵׁשֶׁת יָמִים֙ תֵּעָשֶׂה מְלָאכָ֔ה וּבַיּ֥וֹם הַשְּׁבִיעִ֖י יִהְיֶ֣ה לָכֶ֑ם קֹ֚דֶשׁ שַׁבַּ֣ת שַׁבָּת֔וֹן לַיְיָ֖ כָּל־הָעֹשֶׂ֥ה בּ֛וֹ מְלָאכָ֖ה יוּמָֽת:

ששת ימים תעשה מלאכה - הקדים להם אזהרת שבת לציווי מלאכת המשכן, לומר שאינה דוחה שבת.

(ג) לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת:

לא תבערו אש - יש מרבותינו אומרים (בבלי שבת ע'.): הבערה ללאו יצאת, ויש מהן אומרים: לחלק יצאת.

(ד) {פ} וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ לֵאמֹר:

זה הדבר אשר צוה - לי, לאמר - לכם.

(ה) קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיְיָ כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ אֵת תְּרוּמַת יְיָ זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת:

נדיב לב - על שם שלבו נודבו, קרוי: נדיב לב. כבר פירשתי נדבת המשכן ומלאכתו במקום צואתן (שמות כ"ה-ל"א).

(ו) וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: (ז) וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וַעֲצֵי שִׁטִּים: (ח) וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: (ט) וְאַבְנֵי־שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן: (י) וְכָל־חַכַם־לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ: (יא) אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶת־אָהֳלוֹ וְאֶת־מִכְסֵהוּ אֶת־קְרָסָיו וְאֶת־קְרָשָׁיו אֶת־בְּרִיחֹו אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אַדְנָיו:

את המשכן - יריעות התחתונות הנראות בתוכו, קרוי משכן. **את אהלו** - הוא אהל יריעת עזים העשוי לגג. **ואת מכסהו** - מכסה עורות האלים והתחשים.

(יב) אֶת־הָאָרֹן וְאֶת־בַּדָּיו אֶת־הַכַּפֹּרֶת וְאֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ:

פרכת המסך - פרכת המחיצה. כל דבר המגין בין מלמעלה בין מכנגד קרוי מסך וסכך, וכן: שכת בעדו (איוב א', י'), הנני סך את דרכך (הושע ב', ח').

(יג) אֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים:

לחם הפנים - כבר פירשתי (רש"י שמות כ"ה, כ"ט): על שם שהיו לו פנים לכאן ולכאן, שהוא עשוי כמין תיבה פרוצה.

(יד) וְאֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר וְאֶת־כֵּלֶיהָ וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר:

ואת כליה - מלקחים ומחתות. **נרותיה** - לוצש בלעז, בזיכין שהשמן והפתילות נתונין בהן. **ואת שמן המאור** - אף הוא צריך חכמי לב, שהוא משונה משאר שמנים, כמה שמפורש במנחות: מגרגרו בראש הזית (בבלי מנחות פ"ו.), והוא כתית וזך.

(טו) וְאֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת־בַּדָּיו וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן:

מסך הפתח - ווילון שלפני המזרח, שלא היו שם קרשים ולא יריעות.

(טז) אֶת| מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ: (יז) אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אַדְנֶיהָ וְאֶת מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר:

את עמודיו ואת אדניה - הרי חצר קרוי כאן לשון זכר ולשון נקבה, וכן דברים הרבה.
ואת מסך שער החצר - ווילון פרוס לצד המזרח עשרים אמה אמצעיות של רחב החצר, שהיה חמשים רחב, וסתומין הימנו לצפון ט"ו אמה, וכן לדרום, שנאמר: חמש עשרה אמה קלעים לכתף (שמות כ"ז, י"ד).

(יח) אֶת־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־יִתְדֹת הֶחָצֵר וְאֶת־מֵיתְרֵיהֶם:

יתדת - לתקוע ולקשור בם סופי היריעות בארץ, שלא ינועו ברוח. **מיתריהם** - חבלים לקשור.

(יט) אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן:

בגדי השרד - לכסות הארון, והשולחן, והמנורה, והמזבחות, בשעות סילוק המסעות (במדבר ד', ה'-ט"ו).

(כ) וַיֵּצְאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה: (כא) וַיָּבֹאוּ כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־נְשָׂאוֹ לִבּוֹ וְכֹל אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת־תְּרוּמַת יְ לִמְלֶאכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל־עֲבֹדָתוֹ וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ: (כב) וַיָּבֹאוּ הָאֲנָשִׁים עַל־הַנָּשִׁים כֹּל| נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וָנֶזֶם וְטַבַּעַת וְכוּמָז כָּל־כְּלִי זָהָב וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַיְ:

חח - הוא תכשיט זהב עגול נתון על זרוע, והוא צמיד. **כומז** - כלי זהב, הוא נתון כנגד אותו מקום של אשה. ורבותינו פירשו (בבלי שבת ס"ד.) שם כומז - כאן מקום זמה.

(כג) וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר־נִמְצָא אִתּוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים הֵבִיאוּ:

וכל אשר נמצא אתו - או תכלת או ארגמן כו', או עורות אלים או תחשים, כולם הביאו.

(כד) כָּל־מֵרִים תְּרוּמַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת הֵבִיאוּ אֵת תְּרוּמַת יְיָ וְכֹל אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ עֲצֵי שִׁטִּים לְכָל־מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה הֵבִיאוּ: (כה) וְכָל־אִשָּׁה חַכְמַת־לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן אֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ: (כו) וְכָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אֹתָנָה בְּחָכְמָה טָווּ אֶת־הָעִזִּים:

טוו את העזים - היא היתה אומנות יתירה, שעל גבי העזים טווין אותן.

(כז) וְהַנְּשִׂאִם הֵבִיאוּ אֶת אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים לָאֵפוֹד וְלַחֹשֶׁן:

והנשאם הביאו - אמר ר' נתן (ספרי במדבר ז', ג'): מה ראו הנשיאים להתנדב בחנוכת המשכן בתחילה, ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחילה? אלא כה אמרו נשיאים: יתנדבו ציבור מה שמתנדבין, ומה שמחסרין אנו משלימין. כיון שהשלימו ציבור את הכל, שנאמר: והמלאכה היתה דים (שמות ל"ו, ז'), אמרו נשיאים: מה עלינו לעשות? הביאו את אבני השהם. לכך התנדבו בחנוכתו תחילה. ולפי שנתעצלו תחלה, נחסרה אות משמם - והנשיאם כתוב.

(כח) וְאֶת־הַבֹּשֶׂם וְאֶת־הַשָּׁמֶן לְמָאוֹר וּלְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: (כט) כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב לִבָּם אֹתָם לְהָבִיא לְכָל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ לַעֲשׂוֹת בְּיַד־מֹשֶׁה הֵבִיאוּ בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַייָ:

תהלים - פרקים צ' - צ"ו

תניא יומי - פרק לה

והנה כשהאדם עוסק בתורה אזי נשמתו שהיא נפשו האלהית עם שני לבושיה הפנימים לבדם שהם כח הדבור ומחשבה נכללות באור ה' א"ס ב"ה ומיוחדות בו ביחוד גמור והיא השראת השכינה על נפשו האלהית כמארז"ל שאפי' אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה עמו. אך כדי להמשיך אור והארת השכינה גם על גופו ונפשו הבהמית שהיא החיונית המלובשת בגופו ממש צריך לקיים מצות מעשיות הנעשים ע"י הגוף ממש שאז כח הגוף ממש שבעשיה זו נכלל באור ה' ורצונו ומיוחד בו ביחוד גמור והוא לבוש השלישי של נפש האלהית ואזי גם כח נפש החיונית שבגופו ממש שמקליפת נוגה נתהפך מרע לטוב ונכלל ממש בקדושה כנפש האלהית ממש מאחר שהוא הוא הפועל ועושה מעשה המצוה שבלעדו לא היתה נפש האלהית פועלת בגוף כלל כי היא רוחניית והגוף גשמי וחומרי והממוצע ביניהם היא נפש החיונית הבהמית המלובשת בדם האדם שבלבו וכל הגוף

נ"ך יומי – הגי פרק ב'

(א) בַּשְּׁבִיעִי בְּעֶשְׂרִים וְאֶחָד לַחֹדֶשׁ הָיָה דְּבַר־יְיָ בְּיַד־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר: (ב) אֱמָר־נָא אֶל־זְרֻבָּבֶל בֶּן־שַׁלְתִּיאֵל פַּחַת יְהוּדָה וְאֶל־יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וְאֶל־שְׁאֵרִית הָעָם לֵאמֹר: (ג) מִי בָכֶם הַנִּשְׁאָר אֲשֶׁר רָאָה אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה בִּכְבוֹדוֹ הָרִאשׁוֹן וּמָה אַתֶּם רֹאִים אֹתוֹ עַתָּה הֲלוֹא כָמֻהוּ כְּאַיִן בְּעֵינֵיכֶם:

מי בכם הנשאר - שהיה מן הגולים ועודנו חי. **אשר ראה וגו'** - את הראשון אין זה חשוב בעיניו. **הלא כמוהו כאין** - יודע אני כי מי שראה הראשון אין זה בעיניו אלא כאין. **כמוהו כאין** - הוא ואין שוים הן כמו והיה כעם ככהן (הושע ד', ט') אף כאן כמוהו כאין הוא ואין שניהם שוים.

(ד) וְעַתָּה חֲזַק זְרֻבָּבֶל | נְאֻם־יְיָ וַחֲזַק יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל וַחֲזַק כָּל־עַם הָאָרֶץ נְאֻם־יְיָ וַעֲשׂוּ כִּי־אֲנִי אִתְּכֶם נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת: (ה) אֶת־הַדָּבָר אֲשֶׁר־כָּרַתִּי אִתְּכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרַיִם וְרוּחִי עֹמֶדֶת בְּתוֹכְכֶם אַל־תִּירָאוּ:

את הדבר אשר כרתי - תורתי אתם שומרים ורוחי שורה על נביאכם אל תיראו.

(ו) {פ} כִּי כֹה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת עוֹד אַחַת מְעַט הִיא וַאֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ וְאֶת־הַיָּם וְאֶת־הֶחָרָבָה:

עוד אחת מעט היא - משתכלה מלכות פרס זו המושלת עליכם עוד אחת תקום למשול עליכם להצר לכם מן מלכות יון ומעט יהא זמן ממשלתה. **ואני מרעיש** - בניסים הנעשים לבני חשמונאי. **את השמים וגו'** - ויבינו ששכינתי שורה בבית זה ויביאו תשורת זהב וכסף כאשר כתוב בספר יוסף בן גוריון.

(ז) וְהִרְעַשְׁתִּי אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וּבָאוּ חֶמְדַּת כָּל־הַגּוֹיִם וּמִלֵּאתִי אֶת־הַבַּיִת הַזֶּה כָּבוֹד אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: (ח) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת:

לי הכסף ולי הזהב - ובידי להביא לאשר חפצתי בו.

(ט) גָּדוֹל יִהְיֶה כְּבוֹד הַבַּיִת הַזֶּה הָאַחֲרוֹן מִן־הָרִאשׁוֹן אָמַר יְיָ צְבָאוֹת וּבַמָּקוֹם הַזֶּה אֶתֵּן שָׁלוֹם נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת:

גדול יהיה - רב ושמואל חד אמר בבנין וחד אמר בשנים ששני בית ראשון ארבע מאות ועשר ובית שני ארבע מאות ועשרים.

(י) {פ} בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁעִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְּבַר־יְיָ אֶל־חַגַּי הַנָּבִיא לֵאמֹר: (יא) כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת שְׁאַל־נָא אֶת־הַכֹּהֲנִים תּוֹרָה לֵאמֹר:

שאל נא את הכהנים תורה - שמא שכחו בגלות הלכות קודש וטומאה וטהרה.

(יב) הֵן| יִשָּׂא־אִישׁ בְּשַׂר־קֹדֶשׁ בִּכְנַף בִּגְדּוֹ וְנָגַע בְּכְנָפוֹ אֶל־הַלֶּחֶם וְאֶל־הַנָּזִיד וְאֶל־הַיַּיִן וְאֶל־שֶׁמֶן וְאֶל־כָּל־מַאֲכָל הֲיִקְדָּשׁ וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ לֹא:

בשר קודש - בשר טומאת נבילה או שרץ. **ואל הנזיד** - תבשיל. **היקדש** - היסתאב. **לא** - יטמא. נחלקו בה רב ושמואל (בבלי פסחים י"ז.): חד אמר אישתביש כהני, דבעי מנייהו רביעי בקדש ואמרו לו טהור. וחד אמר לא אישתביש כהני, חמישי בקודש בעי מינייהו; **ונגע בכנפו** - לא נגע בשרץ עצמו אלא בבגד שהוא ראשון.

(יג) וַיֹּאמֶר חַגַּי אִם־יִגַּע טְמֵא־נֶפֶשׁ בְּכָל־אֵלֶּה הֲיִטְמָא וַיַּעֲנוּ הַכֹּהֲנִים וַיֹּאמְרוּ יִטְמָא:

אם יגע טמא נפש - מת עצמו. **יטמא** - שהמת אבי אבות הטומאה וחמישי לטומאת שרץ רביעי הוא לטומאת מת.

(יד) וַיַּעַן חַגַּי וַיֹּאמֶר כֵּן הָעָם־הַזֶּה וְכֵן־הַגּוֹי הַזֶּה לְפָנַי נְאֻם־יְיָ וְכֵן כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיהֶם וַאֲשֶׁר יַקְרִיבוּ שָׁם טָמֵא הוּא:

כן העם הזה - כמו שאתם טועים בזו כן אתם טועים בכמה הלכות. **ואשר יקריבו שם** - אם לא יתנו לבם ללמוד.

(טו) וְעַתָּה שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה מְטֶרֶם שׂוּם־אֶבֶן אֶל־אֶבֶן בְּהֵיכַל יְיָ:

ומעלה - שנים שעברו. **מטרם שום אבן אל אבן** - מטרם חזרתם לשוב ולהוסיף על יסוד שיסדתם בימי כורש (עזרא ג', י') ובטל עד עתה (עזרא ד', כ"א-כ"ד). **שימו לבבכם** - לעסוק בבניין ובלימוד צרכי כהונה.

(טז) מֵהְיוֹתָם בָּא אֶל־עֲרֵמַת עֶשְׂרִים וְהָיְתָה עֲשָׂרָה בָּא אֶל־הַיֶּקֶב לַחְשׂף חֲמִשִּׁים פּוּרָה וְהָיְתָה עֶשְׂרִים:

מהיותם בא אל ערמת עשרים - מהיות לכם מארה משולחת במעשיכם כאשר עד הנה שהיו מעמידים כרי הראוי למוד מתוכו כ' סאין ולא היה מוצא אלא עשרה. **בא אל היקב** - הוא בור שלפני הגת והיין יורד לתוכו. **לחשוף חמשים פורה** - לשאוב ממנו חמשים מדות שמודדין בהם יין בגיתות ושמם פורה. **לחשוף** - למלאות כמו לחשוף מים מגבא (ישעיהו ל', י"ד) וכן חשפי שובל (ישעיהו מ"ז, ב'). **והיתה עשרים** - לא שנשתלחה ביין מארה יותר מן הדגן אלא שאדם טועה באומד מדת היקב לפי שהוא עמוק אבל הכרי עומד לפניו ובמשנת אבות דרבי נתן שנינו טעם למה לא אמר ביין מדה מועטת כמו שאמר בדגן כגון לחשוף עשרים וחמש פורה והיה עשרה למדך שהיין מדה יתיר' לעולם וכשהיין לוקה סימן רע לעולם ולפי שהיין צריך להיות הרבה מנה בו מניין יותר.

(יז) הִכֵּיתִי אֶתְכֶם בַּשִּׁדָּפוֹן וּבַיֵּרָקוֹן וּבַבָּרָד אֵת כָּל־מַעֲשֵׂה יְדֵיכֶם וְאֵין־אֶתְכֶם אֵלַי נְאֻם־יְיָ: (יח) שִׂימוּ־נָא לְבַבְכֶם מִן־הַיּוֹם הַזֶּה וָמָעְלָה מִיּוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַתְּשִׁעִי לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר־יֻסַּד הֵיכַל־יְיָ שִׂימוּ לְבַבְכֶם:

אשר יוסד היכל - שהתחילו עתה בשנייה להוסיף על יסוד הראשון שבנו בימי כורש.

(יט) הַעוֹד הַזֶּרַע בַּמְּגוּרָה וְעַד־הַגֶּפֶן וְהַתְּאֵנָה וְהָרִמּוֹן וְעֵץ הַזַּיִת לֹא נָשָׂא מִן־הַיּוֹם הַזֶּה אֲבָרֵךְ:

העוד הזרע במגורה - עדיין לא זרעתם בשנה זו והאילנות עדיין לא חנטו פירותיהן ומעתה תזרעו בזמן ברכה כי בבניין הבית יבא ברכה במעשה ידיכם.

(כ) {פ} וַיְהִי דְבַר־יְיָ | שֵׁנִית אֶל־חַגַּי בְּעֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לַחֹדֶשׁ לֵאמֹר: (כא) אֱמֹר אֶל־זְרֻבָּבֶל פַּחַת־יְהוּדָה לֵאמֹר אֲנִי מַרְעִישׁ אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ: (כב) וְהָפַכְתִּי כִּסֵּא מַמְלָכוֹת וְהִשְׁמַדְתִּי חֹזֶק מַמְלְכוֹת הַגּוֹיִם וְהָפַכְתִּי מֶרְכָּבָה וְרֹכְבֶיהָ וְיָרְדוּ סוּסִים וְרֹכְבֵיהֶם אִישׁ בְּחֶרֶב אָחִיו:

והשמדתי חוזק ממלכות הגוים - מלכות פרס שהיא מושלת עכשיו על כל העולם יפלו ביד מלכות אחרת, לסוף ל"ד שנה לבניין הבית, כמו שאנו שונין במסכת עבודה זרה.

(כג) בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם־יְיָ צְבָאוֹת אֶקָּחֲךָ זְרֻבָּבֶל בֶּן־שְׁאַלְתִּיאֵל עַבְדִּי נְאֻם־יְיָ וְשַׂמְתִּיךָ כַּחוֹתָם כִּי־בְךָ בָחַרְתִּי נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת:

ושמתיך כחותם - כלפי שנגזר על יכניה אביו חי אני אם יהיה כניהו בן יהויקים חותם על יד ימיני משם אתקנך (ירמיהו כ"ב, כ"ד) ואומר שם כתבו את האיש הזה ערירי (ירמיהו כ"ב, ל') למדנו שהועילה לו תשובתו ונולד לו זרובבל והושם כחותם.

יום שני // כ' אדר

הומש – שני פרשת ויקהל־פקודי

(ל) {שני} {פ} וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְיָ בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה:

חור - בנה של מרים היה.

(לא) וַיְמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה: (לב) וְלַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת: (לג) וּבַחֲרֹשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֹשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלֶאכֶת מַחֲשָׁבֶת: (לד) וּלְהוֹרֹת נָתַן בִּלְבּוֹ הוּא וְאָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן:

אהליאב - משבט דן, מן הירודין שבשבטים מבני השפחות. והשווהו המקום לבצלאל למלאכת ביתו, והוא מגדולי השבטים, לקיים מה שנאמר: לא נכר שוע לפני דל (איוב ל"ד, י"ט).

(לה) מִלֵּא אֹתָם חָכְמַת־לֵב לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלֶאכֶת חָרָשׁ | וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ וְאֹרֵג עֹשֵׂי כָּל־מְלָאכָה וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבֹת: (פרק לו) (א) וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל | אִישׁ חֲכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְ חָכְמָה וּתְבוּנָה בָּהֵמָּה לָדַעַת לַעֲשׂת אֶת־כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְ: (ב) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־בְּצַלְאֵל וְאֶל־אָהֳלִיאָב וְאֶל כָּל־אִישׁ חֲכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְ חָכְמָה בְּלִבּוֹ כֹּל אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ לְקָרְבָה אֶל־הַמְּלָאכָה לַעֲשֹׂת אֹתָהּ: (ג) וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֵת כָּל־הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לִמְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשֹׂת אֹתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ אֵלָיו עוֹד נְדָבָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר: (ד) וַיָּבֹאוּ כָּל־הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת כָּל־מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ־אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר־הֵמָּה עֹשִׂים: (ה) וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַרְבִּים הָעָם לְהָבִיא מִדֵּי הָעֲבֹדָה לַמְּלָאכָה אֲשֶׁר־צִוָּה יְ לַעֲשֹׂת אֹתָהּ:

מדי העבודה - יותר מכדי צורך העבודה.

(ו) וַיְצַו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אַל־יַעֲשׂוּ־עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא:

ויכלא - לשון מניעה.

(ז) וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל־הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר:

והמלאכה היתה דים לכל המלאכה - ומלאכת ההבאה היתה דים של עושי המשכן, לכל המלאכה של משכן לעשות אותה. **והותר** - כמו: והכבד את לבו (שמות ח', י"א), והכות את מואב (מלכים ב ג', כ"ד).

(ח) {ס} וַיַּעֲשׂוּ כָּל־חֲכַם־לֵב בְּעֹשֵׂי הַמְּלָאכָה אֶת־הַמִּשְׁכָּן עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב עָשָׂה אֹתָם: (ט) אׇרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרׇחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְכָל־הַיְרִיעֹת: (י) וַיְחַבֵּר אֶת־חָמֵשׁ הַיְרִיעֹת אַחַת אֶל־אֶחָת וְחָמֵשׁ יְרִיעֹת חִבַּר אַחַת אֶל־אֶחָת: (יא) וַיַּעַשׂ לֻיְלְאֹת תְּכֵלֶת עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִקָּצָה בַּמַּחְבֶּרֶת כֵּן עָשָׂה בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית: (יב) חֲמִשִּׁים לֻיְלָאֹת עָשָׂה בַּיְרִיעָה הָאֶחָת וַחֲמִשִּׁים לֻיְלָאֹת עָשָׂה בִּקְצֵה הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמַּחְבֶּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּילֹת הַלֻּיְלָאֹת אַחַת אֶל־אֶחָת: (יג) וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וַיְחַבֵּר אֶת־הַיְרִיעֹת אַחַת אֶל־אַחַת בַּקְּרָסִים וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: (יד) {פ} וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן עַשְׁתֵּי־עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת עָשָׂה אֹתָם: (טו) אׇרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְאַרְבַּע אַמּוֹת רֹחַב הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת: (טז) וַיְחַבֵּר אֶת־חָמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד: (יז) וַיַּעַשׂ לֻיְלָאֹת חֲמִשִּׁים עַל שְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצֹנָה בַּמַּחְבֶּרֶת וַחֲמִשִּׁים לֻיְלָאֹת עָשָׂה עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הַחֹבֶרֶת הַשֵּׁנִית: (יח) וַיַּעַשׂ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים לְחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל לִהְיֹת אֶחָד: (יט) וַיַּעַשׂ מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה: (כ) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים: (כא) עֶשֶׂר אַמּוֹת אׇרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: (כב) שְׁתֵּי יָדֹת לַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבֹת אַחַת אֶל־אֲחֹתָהּ כֵּן עָשָׂה לְכֹל קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: (כג) וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קְרָשִׁים לִפְאַת נֶגֶב תֵּימָנָה: (כד) וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי־כֶסֶף עָשָׂה תַּחַת עֶשְׂרִים הַקְּרָשִׁים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת־הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו: (כה) וְלִצֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית לִפְאַת צָפוֹן עָשָׂה עֶשְׂרִים קְרָשִׁים: (כו) וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: (כז) וְלִיַרְכְתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה עָשָׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים: (כח) וּשְׁנֵי קְרָשִׁים עָשָׂה לִמְקֻצְעֹת הַמִּשְׁכָּן בַּיַּרְכָתָיִם: (כט) וְהָיוּ תוֹאֲמִם מִלְמַטָּה וְיַחְדָּו יִהְיוּ תַמִּים אֶל־רֹאשׁוֹ אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת כֵּן עָשָׂה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת: (ל) וְהָיוּ שְׁמֹנָה קְרָשִׁים וְאַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: (לא) וַיַּעַשׂ בְּרִיחֵי עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת: (לב) וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע־הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה: (לג) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבְּרִיחַ הַתִּיכֹן לִבְרֹחַ בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִן־הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה: (לד) וְאֶת־הַקְּרָשִׁים צִפָּה זָהָב וְאֶת־טַבְּעֹתָם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים לַבְּרִיחִם וַיְצַף אֶת־הַבְּרִיחִם זָהָב: (לה) וַיַּעַשׂ אֶת־

הַפְּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב עָשָׂה אֹתָהּ כְּרֻבִים: (לו) וַיַּעַשׂ לָהּ אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים וַיְצַפֵּם זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב וַיִּצֹק לָהֶם אַרְבָּעָה אַדְנֵי־כָסֶף: (לז) וַיַּעַשׂ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם: (לח) וְאֶת־עַמּוּדָיו חֲמִשָּׁה וְאֶת־וָוֵיהֶם וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם זָהָב וְאַדְנֵיהֶם חֲמִשָּׁה נְחֹשֶׁת: (פרק לז) (א) {פ} וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֶל אֶת־הָאָרֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ:

ויעש בצלאל - לפי שנתן עצמו במלאכה יותר משאר החכמים, נקראת על שמו.

(ב) וַיְצַפֵּהוּ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: (ג) וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הָאַחַת וּשְׁתֵּי טַבָּעֹת עַל־צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית: (ד) וַיַּעַשׂ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב: (ה) וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן: (ו) וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ: (ז) וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה עָשָׂה אֹתָם מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת: (ח) כְּרוּב־אֶחָד מִקָּצָהּ מִזֶּה וּכְרוּב־אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּרֶת עָשָׂה אֶת־הַכְּרֻבִים מִשְּׁנֵי [קְצוֹתָיו] (קצוותו): (ט) וַיִּהְיוּ הַכְּרֻבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בְּכַנְפֵיהֶם עַל־הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵיהֶם אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכַּפֹּרֶת הָיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים: (י) {פ} וַיַּעַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: (יא) וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: (יב) וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וַיַּעַשׂ זֵר־זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב: (יג) וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתֵּן אֶת־הַטַּבָּעֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו: (יד) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת הָיוּ הַטַּבָּעֹת בָּתִּים לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן: (טו) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן: (טז) וַיַּעַשׂ אֶת־הַכֵּלִים| אֲשֶׁר עַל־הַשֻּׁלְחָן אֶת־קְעָרֹתָיו וְאֶת־כַּפֹּתָיו וְאֵת מְנַקִּיֹּתָיו וְאֶת־הַקְּשׂוֹת אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֶן זָהָב טָהוֹר:

תהלים - פרקים צ"ז עד ק"ג

תניא – פרק לה

ואף שמהותה ועצמותה של נפש הבהמית שבלבו שהן מדותיה הרעים עדיין לא נכללו בקדושה מ"מ מאחר דאתכפין לקדושה ובע"כ עונין אמן ומסכימין ומתרצין לעשיית המצוה ע"י התגברות נפשו האלהית שבמוח ששליט על הלב והן בשעה זו בבחי' גלות ושינה כנ"ל ולכך אין זו מניעה מהשראת השכינה על גוף האדם בשעה זו דהיינו שכח נפש החיונית המלובש בעשיית המצוה הוא נכלל ממש באור ה' ומיוחד בו ביחוד גמור

וע"י זה ממשיך הארה לכללות נפש החיונית שבכל הגוף וגם על הגוף הגשמי בבחי' מקיף מלמעלה מראשו ועד רגליו וז"ש ושכינתא שריא על רישיה על דייקא וכן אכל בי עשרה שכינתא שריא. והנה כל בחי' המשכת אור השכינה שהיא בחי' גילוי אור א"ס ב"ה אינו נקרא שינוי ח"ו בו ית' ולא ריבוי כדאיתא בסנהדרין דאמר ליה ההוא מינא לרבן גמליאל אמריתו כל בי עשרה שכינתא שריא כמה שכינתא אית לכו והשיב לו משל מאור השמש הנכנס בחלונות רבים כו' והמשכיל יבין:

נ"ך יומי - זכריה פרק א'

(א) (א) בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁמִינִי בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְיָ אֶל־זְכַרְיָהּ בֶּן־בֶּרֶכְיָה בֶּן־ עִדּוֹ הַנָּבִיא לֵאמֹר:

נבואת זכריה - סתומה היא מאוד כי יש בה מראות דומות לחלום הניתן לפתרון ואין אנו יכולים לעמוד על אמיתת פתרונו עד יבא מורה צדק ולפי היכולת אתן לב ליישב המקראות אחד אחד מן הפתרונות הדומות לו ואחר פתרונות של יונתן. **בחדש השמיני** - קודם שהתחילו לחזור ולבנות במלאכה שהרי בעשרים וארבעה לחודש התשיעי התחילו בה (חגי ב', י"ח).

(ב) קָצַף יְיָ עַל־אֲבוֹתֵיכֶם קָצֶף:

על אבותיכם - שבדור חורבן הבית.

(ג) וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת שׁוּבוּ אֵלַי נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת וְאָשׁוּב אֲלֵיכֶם אָמַר יְיָ צְבָאוֹת: (ד) אַל־תִּהְיוּ כַּאֲבֹתֵיכֶם אֲשֶׁר קָרְאוּ־אֲלֵיהֶם הַנְּבִיאִים הָרִאשֹׁנִים לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת שׁוּבוּ נָא מִדַּרְכֵיכֶם הָרָעִים [וּמֵעַלְלֵיכֶם] (ומעליליכם) הָרָעִים וְלֹא שָׁמְעוּ וְלֹא־הִקְשִׁיבוּ אֵלַי נְאֻם־יְיָ: (ה) אֲבוֹתֵיכֶם אַיֵּה־הֵם וְהַנְּבִאִים הַלְעוֹלָם יִחְיוּ:

אבותיכם איה הם - ראו שלקו מכה רעה ברעב בחרב ובשבי. **והנביאים הלעולם יחיו** - וא"ת אף הנביאים איה הם הרי מתו אני משיב לכם וכי הנביאים היה להם לעולם לחיות אך סופן מוכיח כי אמת היה דבריהם שכל דברי וחוקי גזירות פורענותי אשר צויתי את עבדי הנביאים עליכם הלא השיגו אבותיכם (זכריה א', ו').

(ו) אַךְ | דְּבָרַי וְחֻקַּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אֶת־עֲבָדַי הַנְּבִיאִים הֲלוֹא הִשִּׂיגוּ אֲבֹתֵיכֶם וַיָּשׁוּבוּ וַיֹּאמְרוּ כַּאֲשֶׁר זָמַם יְיָ צְבָאוֹת לַעֲשׂוֹת לָנוּ כִּדְרָכֵינוּ וּכְמַעַלְלֵינוּ כֵּן עָשָׂה אִתָּנוּ: (ז) {פ} בְּיוֹם עֶשְׂרִים וְאַרְבָּעָה לְעַשְׁתֵּי־עָשָׂר חֹדֶשׁ הוּא־חֹדֶשׁ שְׁבָט בִּשְׁנַת שְׁתַּיִם לְדָרְיָוֶשׁ הָיָה דְבַר־יְיָ אֶל־זְכַרְיָהּ בֶּן־בֶּרֶכְיָהוּ בֶּן־עִדּוֹא הַנָּבִיא לֵאמֹר: (ח) רָאִיתִי | הַלַּיְלָה וְהִנֵּה־ אִישׁ רֹכֵב עַל־סוּס אָדֹם וְהוּא עֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים אֲשֶׁר בַּמְּצֻלָה וְאַחֲרָיו סוּסִים אֲדֻמִּים שְׂרֻקִּים וּלְבָנִים:

ראיתי הלילה וגו' - רבותינו פירשו מה שפירשו באגדת חלק, אך אין סדר הפרשה והלשון מתיישב בו. **והנה איש** - מלאך. **על סוס אדום** - רמז הוא ליפרע מכשדים ממדי

ופרס בחרב ובדם כמו שהוא אומר כאן וקצף גדול אני קוצף על הגוים (זכריה א', ט"ו).
ואחריו סוסים אדומים וגו' - מוכנים לשליחותו של מקום ויש בהם מיני צבעים הרבה ושבח הוא לו. **שרוקים** - לא ידעתי מה צבע הוא. ויונתן תרגם: קווחין. **בין ההדסים אשר במצולה** - בין אילני דהדסיא דבבל.

(ט) וָאֹמַר מָה־אֵלֶּה אֲ-דֹנָי וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אֲנִי אַרְאֶךָּ מָה־הֵמָּה אֵלֶּה:
ואומר - למלאך אחד אשר היה מראה אותי כל זאת מה אלה אדוני, והוא הרוכב על סוס אדום (זכריה א', ח').

(י) וַיַּעַן הָאִישׁ הָעֹמֵד בֵּין־הַהֲדַסִּים וַיֹּאמֶר אֵלֶּה אֲשֶׁר שָׁלַח יְהוָה לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ:
להתהלך בארץ - לראות את שלוות האומות.

(יא) וַיַּעֲנוּ אֶת־מַלְאַךְ יְ֒ הָעֹמֵד בֵּין הַהֲדַסִּים וַיֹּאמְרוּ הִתְהַלַּכְנוּ בָאָרֶץ וְהִנֵּה כָל־הָאָרֶץ יוֹשֶׁבֶת וְשֹׁקֶטֶת: (יב) וַיַּעַן מַלְאַךְ־יְ֒ וַיֹּאמַר֮ יְ֒ צְבָאוֹת עַד־מָתַי אַתָּה֮ לֹא־תְרַחֵם אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם וְאֶת עָרֵי יְהוּדָה אֲשֶׁר זָעַמְתָּה זֶּה שִׁבְעִים שָׁנָה:
ויען מלאך י"י - הוא הדובר בי.

(יג) וַיַּעַן יְ֒ אֶת־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי דְּבָרִים טוֹבִים דְּבָרִים נִחֲמִים:
ויען י"י את המלאך הדובר בי דברים טובים - לא ששמע הנביא מה ענה אך ממה שאמר המלאך לו קרא לאמר קנאתי וגו' (זכריה א', י"ד) אני יודע שדברים טובים ענהו.

(יד) וַיֹּאמֶר אֵלַי הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְ֒ צְבָאוֹת קִנֵּאתִי לִירוּשָׁלַ͏ִם וּלְצִיּוֹן קִנְאָה גְדוֹלָה:
קנאתי לציון - מתפרע אנא פורענות דין ירושלים מן המציקים לה.

(טו) וְקֶצֶף גָּדוֹל֮ אֲנִי קֹצֵף עַל־הַגּוֹיִם הַשַּׁאֲנַנִּים אֲשֶׁר אֲנִי֮ קָצַפְתִּי מְעָט וְהֵמָּה עָזְרוּ לְרָעָה:
השאננים - אשר אלו אומרים עליהם שהם יושבים ושקטים (זכריה א', י"א). **אשר אני קצפתי** - על עמי מעט. **והמה עזרו** - על הקצף לרעה.

(טז) לָכֵן כֹּה־אָמַר יְ֒ שַׁבְתִּי לִירוּשָׁלַ͏ִם בְּרַחֲמִים בֵּיתִי֮ יִבָּנֶה בָּהּ נְאֻם יְ֒ צְבָאוֹת [וְקָו] (וקוה) יִנָּטֶה עַל־יְרוּשָׁלָ͏ִם:
וקו ינטה - למוד חומותיה ארכה ורחבה.

(יז) עוֹד| קְרָא לֵאמֹר כֹּה אָמַר֮ יְ֒ צְבָאוֹת עוֹד תְּפוּצֶינָה עָרַי מִטּוֹב וְנִחַם יְ֒ עוֹד֮ אֶת־צִיּוֹן וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָ͏ִם:

יום שלישי // כ"א אדר

חומש - שלישי פרשת ויקהל־פקודי

(יז) {שלישי} {פ} וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּנֹרָה זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה עָשָׂה אֶת־הַמְּנֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה הָיוּ: (יח) וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה| קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וּשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי: (יט) שְׁלֹשָׁה גְּבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹּר וָפֶרַח וּשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בְּקָנֶה אֶחָד כַּפְתֹּר וָפָרַח כֵּן לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנֹרָה: (כ) וּבַמְּנֹרָה אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים כַּפְתֹּרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ: (כא) וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹּר תַּחַת־שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִמֶּנָּה: (כב) כַּפְתֹּרֵיהֶם וּקְנֹתָם מִמֶּנָּה הָיוּ כֻּלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת זָהָב טָהוֹר: (כג) וַיַּעַשׂ אֶת־נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר: (כד) כִּכַּר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ וְאֶת כָּל־כֵּלֶיהָ: (כה) {פ} וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו: (כו) וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: (כז) וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב עָשָׂה־לוֹ| מִתַּחַת לְזֵרֹו עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו עַל שְׁנֵי צִדָּיו לְבָתִּים לְבַדִּים לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם: (כח) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב: (כט) וַיַּעַשׂ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה קֹדֶשׁ וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים טָהוֹר מַעֲשֵׂה רֹקֵחַ:

תהלים - פרקים ק"ד-ק"ה

תניא - פרק ל"ו

והנה מודעת זאת מארז"ל שתכלית בריאת עולם הזה הוא שנתאוה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים. והנה לא שייך לפניו ית' בחי' מעלה ומטה כי הוא ית' ממלא כל עלמין בשוה. אלא ביאור הענין כי קודם שנברא העולם היה הוא לבדו ית' יחיד ומיוחד וממלא כל המקום הזה שברא בו העולם וגם עתה כן הוא לפניו ית' רק שהשינוי הוא אל המקבלים חיותו ואורו ית' שמקבלים ע"י לבושים רבים המכסים ומסתירים אורו ית' כדכתיב כי לא יראני האדם וחי וכדפי' רז"ל שאפי' מלאכים הנק' חיות אין רואין כו' וזהו ענין השתלשלות העולמות וירידתם ממדרגה למדרג' ע"י ריבוי הלבושי' המסתירים האור והחיות שממנו ית' עד שנברא עו"הז הגשמי והחומרי ממש והוא התחתון במדרגה שאין

תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית' וחשך כפול ומכופל עד שהוא מלא קליפות וס"א שהן נגד ה' ממש לומ' אני ואפסי עוד. והנה תכלית השתלשלו' העולמו' וירידתם ממדרגה למדרגה אינו בשביל עולמות העליוני' הואיל ולהם ירידה מאור פניו ית' אלא התכלית הוא עו"הז התחתון שכך עלה ברצונו ית' להיות נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא שיאיר אור ה' אין סוף ב"ה במקום החשך והס"א של כל עוה"ז כולו ביתר שאת ויתר עז ויתרון אור מן החשך מהארתו בעולמות עליונים שמאיר שם ע"י לבושים והסתר פנים המסתירים ומעלימים אור א"ס ב"ה שלא יבטלו במציאות. ולזה נתן הקב"ה לישראל את התורה שנקר' עוז וכח וכמארז"ל שהקב"ה נותן כח בצדיקים לקבל שכרם לעתיד לבא שלא יתבטלו במציאות ממש באור ה' הנגלה לעתיד בלי שום לבוש כדכתיב ולא יכנף עוד מוריך [פי' שלא יתכסה ממך בכנף ולבוש] והיו עיניך רואות את מוריך וכתיב כי עין בעין יראו וגו' וכתיב לא יהיה לך עוד השמש לאור יומם וגו' כי ה' יהיה לך לאור עולם וגו'. ונודע שימות המשיח ובפרט כשיחיו המתים הם תכלית ושלימות בריאות עולם הזה שלכך נברא מתחילתו:
הגהה (וקבלת שכר עיקרו באלף השביעי כמ"ש בלקוטי תורה מהאר"י ז"ל):

נ"ך יומי – זכריה פרק ב'

(א) {פ} וָאֶשָּׂא אֶת־עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה אַרְבַּע קְרָנוֹת: (ב) וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה וַיֹּאמֶר אֵלַי אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר זֵרוּ אֶת־יְהוּדָה אֶת־יִשְׂרָאֵל וִירוּשָׁלִָם:

אלה הקרנות - אלה האומות אשר בארבע רוחות השמים אשר נגחו בקרניהם את יהודה וירושלים עד אשר זירום.

(ג) {פ} וַיַּרְאֵנִי יְיָ אַרְבָּעָה חָרָשִׁים:

ארבעה חרשים - נגרים היודעים לנסר את הקרנות ורבותינו פירשו במסכת סוכה (בבלי סוכה נ"ב:) מי הם.

(ד) וָאֹמַר מָה אֵלֶּה בָּאִים לַעֲשׂוֹת וַיֹּאמֶר לֵאמֹר אֵלֶּה הַקְּרָנוֹת אֲשֶׁר־זֵרוּ אֶת־יְהוּדָה כְּפִי־אִישׁ לֹא־נָשָׂא רֹאשׁוֹ וַיָּבֹאוּ אֵלֶּה לְהַחֲרִיד אוֹתָם לְיַדּוֹת אֶת־קַרְנוֹת הַגּוֹיִם הַנֹּשְׂאִים קֶרֶן אֶל־אֶרֶץ יְהוּדָה לְזָרוֹתָהּ:

אלה הקרנות - אשר ראיתי בראשונה. אשר זרו את יהודה והשפילום עד כפי איש לא נשא ראשו ולא נתנו לאחד מבני עמי להרים ראש. **ויבאו אלה** - החרשים להחריד אותן הקרנות ולידות אותן. **לידות** - להשליך.

(ה) {ס} וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה־אִישׁ וּבְיָדוֹ חֶבֶל מִדָּה:

חבל מדה - חוט המדה למדוד את ירושלים כמה יהיה ארכה ורחבה.

(ו) וְאֹמַר אֵנָה אַתָּה הֹלֵךְ וַיֹּאמֶר אֵלַי לָמֹד אֶת־יְרוּשָׁלַ͏ִם לִרְאוֹת כַּמָּה־רָחְבָּהּ וְכַמָּה אָרְכָּהּ: (ז) וְהִנֵּה הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי יֹצֵא וּמַלְאָךְ אַחֵר יֹצֵא לִקְרָאתוֹ:

והנה המלאך הדובר בי יוצא - הוא אשר בידו חבל המדה.

(ח) וַיֹּאמֶר אֵלָיו רֵץ דַּבֵּר אֶל־הַנַּעַר הַלָּז לֵאמֹר פְּרָזוֹת תֵּשֵׁב יְרוּשָׁלַ͏ִם מֵרֹב אָדָם וּבְהֵמָה בְּתוֹכָהּ:

רוץ דבר אל הנער - אל תצא עוד למוד כי נמלך הקב"ה בפמליא שלו שלא יהא לה קצב ושיעור ועתה רוץ דבר אל זכריה. **פרזות תשב** - מאין חומה כדי שיתישבו בה כל הבא ותגדל מיום אל יום.

(ט) וַאֲנִי אֶהְיֶה־לָּהּ נְאֻם־יְהוָה חוֹמַת אֵשׁ סָבִיב וּלְכָבוֹד אֶהְיֶה בְתוֹכָהּ:

ואני אהיה לה - למגן כאילו חומת אש סביב לה וגם בתוכה תשכון שכינתי לכבודכם.

(י) {פ} הֲוֹי הֲוֹי וְנֻסוּ מֵאֶרֶץ צָפוֹן נְאֻם־יְ֔ כִּי כְּאַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם פֵּרַשְׂתִּי אֶתְכֶם נְאֻם־יְ:

הוי הוי - אין הוי אלא לשון הכרזה והזעקת קיבוץ וכן ת"י אכלו למבדריא הכריזו כמו ירעם מן שמים (שמואל ב כ"ב, י"ד) - אכלו מן שמיא. **ונוסו מארץ** - צאו גליות עמי מתוך בבל ואשור.

(יא) הֲוֹי צִיּוֹן הִמָּלְטִי יוֹשֶׁבֶת בַּת־בָּבֶל:

הוי ציון המלטי - אף זה לשון הכרזה האספו עם גלות ציון והמלטו מתוך בבל.

(יב) {פ} כִּי כֹה אָמַר֩ יְ צְבָאוֹת אַחַר כָּבוֹד שְׁלָחַ֨נִי אֶל־הַגּוֹיִם הַשֹּׁלְלִים אֶתְכֶם כִּי הַנֹּגֵעַ בָּכֶם נֹגֵעַ בְּבָבַת עֵינוֹ:

אחר כבוד - אחר כבודכם אני שלוח להגדיל לכם כבוד. ומדרש אגדה (תנחומא (בובר) הוספה פרשת דברים ד'): **אחר כבוד** - אחר שאשלם לעשו כבוד שכיבד את אביו.

(יג) כִּי הִנְנִי מֵנִיף אֶת־יָדִי עֲלֵיהֶם וְהָיוּ שָׁלָל לְעַבְדֵיהֶם וִידַעְתֶּם כִּי־יְ צְבָאוֹת שְׁלָחָנִי:

והיו שלל לעבדיהם - לישראל שהם עתה עבדים להן.

(יד) {ס} רָנִּי וְשִׂמְחִי בַּת־צִיּוֹן כִּי הִנְנִי־בָא וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ נְאֻם־יְ: (טו) וְנִלְוּוּ גוֹיִם רַבִּים אֶל־יְ בַּיּוֹם הַהוּא וְהָיוּ לִי לְעָם וְשָׁכַנְתִּי בְתוֹכֵךְ וְיָדַעַתְּ כִּי־יְ צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֵלָיִךְ:

ונלוו - ונתחברו.

(טז) וְנָחַל יְ אֶת־יְהוּדָה חֶלְקּוֹ עַל אַדְמַת הַקֹּדֶשׁ וּבָחַר עוֹד בִּירוּשָׁלָ͏ִם:

ונחל י"י את יהודה - לנחלתו ולחלקו.

(יז) הַס כָּל־בָּשָׂר מִפְּנֵי יְ כִּי נֵעוֹר מִמְּעוֹן קָדְשׁוֹ:

הס כל בשר - כל שאר האומות. **כי נעור** - לשון הערה והקצה.

יום רביעי א׳ אדר - כ״ב אדר

חומש - רביעי פרשת ויקהל־פקודי

(א) {רביעי} {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ־אַמּוֹת רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְשָׁלֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ: (ב) וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו וַיְצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת: (ג) וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת אֶת־הַמִּזְלָגֹת וְאֶת־הַמַּחְתֹּת כָּל־כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת: (ד) וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ מִכְבָּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת כַּרְכֻּבּוֹ מִלְמַטָּה עַד־חֶצְיוֹ: (ה) וַיִּצֹק אַרְבַּע טַבָּעֹת בְּאַרְבַּע הַקְּצָוֹת לְמִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת בָּתִּים לַבַּדִּים: (ו) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת: (ז) וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם נְבוּב לֻחֹת עָשָׂה אֹתוֹ:

נבוב לוחות - חלול, וכן: עביו שלש אצבעות נבוב (ירמיהו נ״ב, כ״א). הלוחת של עצי שטים לכל רוח, והחלל באמצע.

(ח) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת הַכִּיּוֹר נְחֹשֶׁת וְאֶת כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:

במראות הצובאות - בנות ישראל היו בידן מראות שרואות בהן כשהן מתקשטות, ואף אותן לא עזבו מלהביא למלאכת המשכן לנדבתו. והיה משה מואס בהם מפני שעשויין ליצר הרע. אמר לו הקב״ה: קבל, כי אילו חביבין עלי מן הכל, שעל ידיהם העמידו נשים הללו צבאות רבות במצרים. כשהיו בעליהן יגיעין מעבודת פרך בשדה, היו הולכות ומוליכות להם מאכל ומשתה ומאכילות אותם, ונוטלות המראות, וכל אחת ואחת רואה עצמה עם בעלה במראה, ומשדלתו בדברים: אני נאה ממך. ומתוך כך מביאות אותם לידי תאוה ונזקקות להם, ומתעברות ויולדות שם, שנאמר: תחת התפוח עוררתיך (שיר השירים ח׳, ה׳). וזהו שנאמר: במראות הצובאות. ונעשה הכיור מהם, שהוא לשום שלום בין איש לאשתו להשקות ממים שבתוכו את שקינא לה בעלה. ותדע לך שהן מראות ממש, שהרי נאמר: ונחשת התנופה שבעים ככר וגו׳, ויעש בה וגומ׳ (שמות ל״ח, כ״ט-ל׳), וכיור וכנו לא הוזכרו שם, למדת שלא היה נחשת של כיור מנחשת שאר התנופה, כך דרש ר׳ תנחומא (תנחומא פקודי ט׳). וכן תרגם אונקלוס: במחזית נשיא, והוא תרגום של מראות, מירואיירש בלעז. וכן מצינו בישעיה: והגליונים (ישעיהו ג׳, כ״ג) - מתורגמנין: ומחזייתא. **אשר צבאו** - להביא נדבתן.

(ט) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הֶחָצֵר לִפְאַת| נֶגֶב תֵּימָנָה קַלְעֵי הֶחָצֵר שֵׁשׁ מָשְׁזָר מֵאָה בָּאַמָּה: (י) עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמּוּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף: (יא) וְלִפְאַת צָפוֹן מֵאָה בָאַמָּה עַמּוּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמּוּדִים וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף: (יב) וְלִפְאַת־יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים בָּאַמָּה עַמּוּדֵיהֶם עֲשָׂרָה

וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרֶה וֶוֵי הָעַמֻּדִים וַחֲשׁוּקֵיהֶם כֶּסֶף: (יג) וְלִפְאַת קֵדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה: (יד) קְלָעִים חֲמֵשׁ־עֶשְׂרֵה אַמָּה אֶל־הַכָּתֵף עַמּוּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: (טו) וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית מִזֶּה וּמִזֶּה לְשַׁעַר הֶחָצֵר קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: (טז) כָּל־קַלְעֵי הֶחָצֵר סָבִיב שֵׁשׁ מָשְׁזָר: (יז) וְהָאֲדָנִים לָעַמֻּדִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמּוּדִים וַחֲשׁוּקֵיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם כֶּסֶף וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף כֹּל עַמֻּדֵי הֶחָצֵר: (יח) {מפטיר} וּמָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר מַעֲשֵׂה רֹקֵם תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר וְעֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְקוֹמָה בְּרֹחַב חָמֵשׁ אַמּוֹת לְעֻמַּת קַלְעֵי הֶחָצֵר:

לעמת קלעי החצר - במידת קלעי החצר. (סיום) חסלת ויקהל.

(יט) וְעַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה וַאֲדָנֵיהֶם אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת וָוֵיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וַחֲשֻׁקֵיהֶם כָּסֶף: (כ) וְכָל־הַיְתֵדֹת לַמִּשְׁכָּן וְלֶחָצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת:

(כא) {פרשת פקודי} {ס} אֵלֶּה פְקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל־פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן:

אלה פקודי - בפרשה זו נאמרו ונמנו כל משקל נדבת המשכן לכסף ולזהב ולנחשת, ונמנו כל כליו וכל עבודתו. **המשכן משכן** - שני פעמים, רמז למקדש שנתמשכן בשני חורבנין על עוונותיהם של ישראל. **משכן העדות** - עדות לישראל שויתר להם על מעשה העגל, שהרי השרה שכינתו ביניהם. **עבודת הלוים** - פקודי המשכן וכליו, היא עבודה המסורה ללוים במדבר: לשאת להוריד ולהקים איש איש למשא המופקד עליו, כמו שאמור בפרשת נשא (במדבר ד'). **ביד איתמר** - הוא היה פקיד עליהם, למסור לכל בית אב עבודה שעליו.

(כב) וּבְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל־אֲשֶׁר־צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה:

ובצלאל בן אורי עשה - 'את כל אשר צוה אותו משה' אין כתוב כאן, אלא: את כל אשר צוה י"י את משה. אפילו דברים שלא אמר לו רבו, הסכימה דעתו למה שנאמר למשה בסיני.

(כג) וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה־דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ: (כד) {ס} כָּל־הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְלָאכָה בְּכֹל מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי| זְהַב הַתְּנוּפָה תֵּשַׁע וְעֶשְׂרִים כִּכָּר וּשְׁבַע מֵאוֹת וּשְׁלֹשִׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ:

הככר - ששים מנה, ומנה של קדש כפול היה, הרי הככר מאה ועשרים מנה, והמנה כ"ה סלעים, הרי ככר של קדש שלשת אלפים שקל. לפיכך הוא מונה בפרוטרוט כל השקלים הפחותין במניינן משלשת אלפים, שאין מגיעין לככר.

(כה) וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כו) בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכֹל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ־מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים:

בקע לגלגלת - הוא שם משקל מחצית השקל. **שש מאות אלף וגו'** - כך היו ישראל, וכך עלה מניינם אחר שהוקם המשכן בספר וידבר (במדבר א', מ"ו), ואף עתה בנדבת המשכן כך היו ישראל, ומניין חצאי השקלים של שש מאות אלף עולה מאת ככר, כל אחד של שלשת אלפים שקלים. כיצד? שש מאות אלף חצאין הרי שלש מאות אלף שלמין, הרי מאת ככר. והשלשת אלפים וחמש מאות וחמשים חצאין עולין אלף ושבע מאות ושבעים וחמשה.

(כז) וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת אֶת אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מְאָה אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן:

לצקת - כתרגומו: לאתכא. **אדני הקדש** - של קרשי המשכן, שהן ארבעים ושמונה קרשים, ולהן תשעים וששה אדנים, ואדני הפרכת ארבעה, הרי מאה. וכל שאר האדנים נחשת כתוב בהן.

(כח) וְאֶת־הָאֶלֶף וּשְׁבַע הַמֵּאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק אֹתָם:

וצפה ראשיהם - של עמודים מהם, שבכולן כתוב: וצפה ראשיהם וחשוקיהם כסף (שמות כ"ז, י'-י"א, ל"ח, י"ט).

(כט) וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע־מֵאוֹת שָׁקֶל: (ל) וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת־אַדְנֵי פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ: (לא) וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאֶת־אַדְנֵי שַׁעַר הֶחָצֵר וְאֵת כָּל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־יִתְדֹת הֶחָצֵר סָבִיב: (א) וּמִן־הַתְּכֵלֶת וְהָאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי עָשׂוּ בִּגְדֵי־שְׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ וַיַּעֲשׂוּ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר לְאַהֲרֹן כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ אֶת־מֹשֶׁה:

ומן התכלת וארגמן - שש לא נאמר כאן. ומכאן אני אומר: שאין בגדי שרד הללו בגדי כהונה, שבבגדי כהונה היה שש. אלא הם בגדים שמכסין בהן כלי הקדש בשעת סילוק מסעות, שלא היה בהן שש.

תהלים - פרקים ק"ו-ק"ז

תניא – פרק ל"ו

וגם כבר היה לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה כדכתי' אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו הראת ממש בראיה חושיית כדכתיב וכל העם רואים את הקולות רואים את הנשמע ופי' רז"ל מסתכלים למזרח ושומעין את הדבור יוצא אנכי כו'. וכן לארבע רוחות ולמעלה ולמטה וכדפי' בתיקונים דלית אתר דלא מליל מיניה עמהון כו' והיינו מפני גילוי רצונו ית' בעשרת הדברות שהן כללות התורה שהיא פנימית רצונו ית' וחכמתו ואין שם הסתר פנים כלל כמ"ש כי באור פניך נתת לנו תורת חיים

ולכן היו בטלים במציאות ממש כמארז"ל שעל כל דיבור פרחה נשמתן כו' אלא שהחזירה הקב"ה להן בטל שעתיד להחיות בו את המתים והוא טל תורה שנקרא עוז כמארז"ל כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו כו' רק שאח"כ גרם החטא ונתגשמו הם והעולם עד עת קץ הימין שאז יזדכך גשמיות הגוף והעולם ויוכלו לקבל גילוי אור ה' שיאיר לישראל ע"י התורה שנקר' עוז ומיתרון ההארה לישראל יגיה חשך האומות גם כן כדכתיב והלכו גוים לאורך וגו' וכתיב בית יעקב לכו ונלכה באור ה' וכתיב ונגלה כבוד ה' וראו כל בשר יחדיו וגו' וכתיב לבוא בנקרת הצורים ובסעיפי הסלעי' מפני פחד ה' והדר גאונו וגו' וכמ"ש והופע בהדר גאון עוזך על כל יושבי תבל ארצך וגו':

נ"ך יומי - זכריה פרק ג'

(א) {פ} וַיַּרְאֵנִי אֶת־יְהוֹשֻׁעַ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל עֹמֵד לִפְנֵי מַלְאַךְ יְהוָה וְהַשָּׂטָן עֹמֵד עַל־יְמִינוֹ לְשִׂטְנוֹ:

לשטנו - להשטינו על שהיו בניו נשואים נשים נכריות כמו שכ' בספר עזרא: וימצא מבני הכהנים אשר הושיבו נשים נכריות מבני ישוע בן יוצדק (עזרא י', י"ח).

(ב) וַיֹּאמֶר יְ אֶל־הַשָּׂטָן יִגְעַר יְ בְּךָ הַשָּׂטָן וְיִגְעַר יְ בְּךָ הַבּוֹחֵר בִּירוּשָׁלִָם הֲלוֹא זֶה אוּד מֻצָּל מֵאֵשׁ:

יגער י"י בך השטן - יגער הקב"ה בך אתה השטן וחוזר ואומר ויגער י"י בך הוא הבוחר בירושלים שלא תכנס לפניו לקטרג על הצדיק הזה הלא ראוי הוא וזכה לכך שהוצל מאש השריפה. **הלא זה אוד מוצל מאש** - מפורש באגדת חלק (בבלי סנהדרין צ"ג) שהושלך עם אחאב בן קוליה וחבירו לאור.

(ג) וִיהוֹשֻׁעַ הָיָה לָבֻשׁ בְּגָדִים צוֹאִים וְעֹמֵד לִפְנֵי הַמַּלְאָךְ:

לבוש בגדים צואים - כתרגומו הוו ליה בנין דנסבין להון נשין דלא כשרין לכהונתא והיה נענש הוא על שלא מיחה בידם.

(ד) וַיַּעַן וַיֹּאמֶר אֶל־הָעֹמְדִים לְפָנָיו לֵאמֹר הָסִירוּ הַבְּגָדִים הַצֹּאִים מֵעָלָיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו רְאֵה הֶעֱבַרְתִּי מֵעָלֶיךָ עֲוֹנֶךָ וְהַלְבֵּשׁ אֹתְךָ מַחֲלָצוֹת:

הסירו הבגדים הצואים מעליו - יבדילו בניו את נשותיהם וימחול לו. **מחלצות** - חליפות בגדים נאי' כלומר זכיות אבל לפי שדימה העון לבגדים צואים דימה הזכיות למחלצות בגדים נאים ולבנים.

(ה) וָאֹמַר יָשִׂימוּ צָנִיף טָהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיָּשִׂימוּ הַצָּנִיף הַטָּהוֹר עַל־רֹאשׁוֹ וַיַּלְבִּשֻׁהוּ בְּגָדִים וּמַלְאַךְ יְ עֹמֵד:

ואומר - אני זכריה. **ישימו צניף טהור וגו'** - בקשתי רחמים עליו.

(ו) וַיָּעַד מַלְאַךְ יְהוֹשֻׁעַ לֵאמֹר:

ויעד - לשון התראה כמו ואעידה בם את השמים וגו' (דברים ל"א, כ"ח).

(ז) כֹּה־אָמַר יְ צְבָאוֹת אִם־בִּדְרָכַי תֵּלֵךְ וְאִם אֶת־מִשְׁמַרְתִּי תִשְׁמֹר וְגַם־אַתָּה תָּדִין אֶת־בֵּיתִי וְגַם תִּשְׁמֹר אֶת־חֲצֵרָי וְנָתַתִּי לְךָ מַהְלְכִים בֵּין הָעֹמְדִים הָאֵלֶּה:

אם בדרכי תלך - וגם אני זאת אעשה לך. **אתה תדין את ביתי** - תשפוט ותהיה פקיד על בית מקדשי. **ונתתי לך מהלכים** - כתרגומו ובאחיות מיתיא אחיינך ואתן לך רגלין דמהלכין בין שרפיא האלין ולפי פשוטו מבשרו על בניו שיזכו לעתיד. **העומדים** - שרפים ומלאכי השרת שאין להם ישיבה.

(ח) שֶׁמַע־נָּא יְהוֹשֻׁעַ| הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל אַתָּה וְרֵעֶיךָ הַיֹּשְׁבִים לְפָנֶיךָ כִּי־אַנְשֵׁי מוֹפֵת הֵמָּה כִּי־הִנְנִי מֵבִיא אֶת־עַבְדִּי צֶמַח:

אתה ורעיך - חנניה מישאל ועזריה היו. **אנשי מופת** - גברין כשרין למיעבד להון ניסין שאף להם נעשה נס. **כי הנני מביא את עבדי צמח** - כי עתה זרובבל פחת יהודה קטן בחצר המלך אני מצמיח לו גדולה ושם נתתיו לחן בעיני המלך למלאות שאלתו בבנין הבית והעיר כמו שמפורש בעזרא דברי נחמיה בן חכליה (נחמיה א', א') והוא זרובבל כדאמרינן בסנהדרין (בבלי סנהדרין ל"ח).

(ט) כִּי| הִנֵּה הָאֶבֶן אֲשֶׁר נָתַתִּי לִפְנֵי יְהוֹשֻׁעַ עַל־אֶבֶן אַחַת שִׁבְעָה עֵינָיִם הִנְנִי מְפַתֵּחַ פִּתֻּחָהּ נְאֻם יְ צְבָאוֹת וּמַשְׁתִּי אֶת־עֲוֹן הָאָרֶץ־הַהִיא בְּיוֹם אֶחָד:

כי הנה האבן - יסוד הבית אשר יסדתם בימי כורש (עזרא ג', י') ובטלו על ידיכם (עזרא ד', כ"ג-כ"ד) ואותו היסוד ועובי החומה היה מעט בעיניכם (חגי ב', ג') כמו שמפורש בעזרא ובנבואת חגי. **על אבן אחת שבעה עינים** - סופו להרחיב על א' שבעה וכן ת"י על אבנא חדא שבעא עינין חזיין לה ולשון עינים לשון מראות. ולי נראה: שבעה עינים על שם עיני הקב"ה שבעיניו ולבו להוסיף עליו על אחד שבעה לפי שדוגמתו בנבואה זו וראו את האבן הבדיל ביד זרובבל שבעה אלה עיני י"י המה משוטטים (זכריה ד', י') אלא לימד שנתן עיניו להרבות כבוד הבית בבניינו. **הנני מפתח פתוחה** - מתיר קישוריה, מפיר עצת האויבים אשר כתבו שטנה לבטל המלאכה (עזרא ד', ה'-ט"ז). **ומשתי** - והסירותי. **ביום אחד** - (לא ידעתי איזה יום.) [ביום שתתחילו להוסיף על הבנין ימוש עון הארץ ותהיה ברכה בפירותיה, כי עכשיו יש בה מאירה כמו שנאמר בנבואת חגי (חגי ב', י"ח-י"ט).]

(י) בַּיּוֹם הַהוּא נְאֻם יְ צְבָאוֹת תִּקְרְאוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ אֶל־תַּחַת גֶּפֶן וְאֶל־תַּחַת תְּאֵנָה:

יום חמישי // כ"ג אדר

חומש - חמישי פרשת ויקהל־פקודי

(ב) {חמישי} {פ} וַיַּעַשׂ אֶת־הָאֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר: (ג) וַיִּרְקְעוּ אֶת־פַּחֵי הַזָּהָב וְקִצֵּץ פְּתִילִם לַעֲשׂוֹת בְּתוֹךְ הַתְּכֵלֶת וּבְתוֹךְ הָאַרְגָּמָן וּבְתוֹךְ תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבְתוֹךְ הַשֵּׁשׁ מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב:

וירקעו - כמו: לרוקע הארץ (תהלים קל"ו, ו'), כתרגומו: ורדידו. טסין היו מרדדין מן הזהב, אישטאנדרא בלעז, טסין דקות. כאן מלמדך היאך היו טוין את הזהב עם החוטין: מרדדין הטסין דקין, וקוצצין מהן פתילין לאורך הטס, לעשות אותן פתילין תערובת עם כל מין ומין בחשן ואפוד שנאמר בהן זהב, חוט אחד של זהב עם ששה חוטי תכלת, וכן עם כל מין ומין, שכל המינין חוטן כפול ששה, והזהב חוט שביעי עם כל אחד ואחד.

(ד) כְּתֵפֹת עָשׂוּ־לוֹ חֹבְרֹת עַל־שְׁנֵי [קְצוֹתָיו] (קצוותו) חֻבָּר: (ה) וְחֵשֶׁב אֲפֻדָּתוֹ אֲשֶׁר עָלָיו מִמֶּנּוּ הוּא כְּמַעֲשֵׂהוּ זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה: (ו) {ס} וַיַּעֲשׂוּ אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם מֻסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב מְפֻתָּחֹת פִּתּוּחֵי חוֹתָם עַל־שְׁמוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (ז) וַיָּשֶׂם אֹתָם עַל כִּתְפֹת הָאֵפֹד אַבְנֵי זִכָּרוֹן לִבְנֵי יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה: (ח) {פ} וַיַּעַשׂ אֶת־הַחֹשֶׁן מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב כְּמַעֲשֵׂה אֵפֹד זָהָב תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר: (ט) רָבוּעַ הָיָה כָּפוּל עָשׂוּ אֶת־הַחֹשֶׁן זֶרֶת אָרְכּוֹ וְזֶרֶת רָחְבּוֹ כָּפוּל: (י) וַיְמַלְאוּ־בוֹ אַרְבָּעָה טּוּרֵי אָבֶן טּוּר אֹדֶם פִּטְדָה וּבָרֶקֶת הַטּוּר הָאֶחָד: (יא) וְהַטּוּר הַשֵּׁנִי נֹפֶךְ סַפִּיר וְיָהֲלֹם: (יב) וְהַטּוּר הַשְּׁלִישִׁי לֶשֶׁם שְׁבוֹ וְאַחְלָמָה: (יג) וְהַטּוּר הָרְבִיעִי תַּרְשִׁישׁ שֹׁהַם וְיָשְׁפֵה מוּסַבֹּת מִשְׁבְּצֹת זָהָב בְּמִלְאָתָם: (יד) וְהָאֲבָנִים עַל־שְׁמֹת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל הֵנָּה שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה עַל־שְׁמֹתָם פִּתּוּחֵי חֹתָם אִישׁ עַל־שְׁמוֹ לִשְׁנֵים עָשָׂר שָׁבֶט: (טו) וַיַּעֲשׂוּ עַל־הַחֹשֶׁן שַׁרְשְׁרֹת גַּבְלֵת מַעֲשֵׂה עֲבֹת זָהָב טָהוֹר: (טז) וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי מִשְׁבְּצֹת זָהָב וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנוּ אֶת־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן: (יז) וַיִּתְּנוּ שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת הַזָּהָב עַל־שְׁתֵּי הַטַּבָּעֹת עַל־קְצוֹת הַחֹשֶׁן: (יח) וְאֵת שְׁתֵּי קְצוֹת שְׁתֵּי הָעֲבֹתֹת נָתְנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמִּשְׁבְּצֹת וַיִּתְּנֵם עַל־כִּתְפֹת הָאֵפֹד אֶל־מוּל פָּנָיו: (יט) וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיָּשִׂימוּ עַל־שְׁנֵי קְצוֹת הַחֹשֶׁן עַל־שְׂפָתוֹ אֲשֶׁר אֶל־עֵבֶר הָאֵפֹד בָּיְתָה: (כ) וַיַּעֲשׂוּ שְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתְּנֵם עַל־שְׁתֵּי כִתְפֹת הָאֵפֹד מִלְמַטָּה מִמּוּל פָּנָיו לְעֻמַּת מַחְבַּרְתּוֹ מִמַּעַל לְחֵשֶׁב הָאֵפֹד: (כא) וַיִּרְכְּסוּ אֶת־הַחֹשֶׁן מִטַּבְּעֹתָיו אֶל־טַבְּעֹת הָאֵפֹד בִּפְתִיל תְּכֵלֶת לִהְיֹת עַל־חֵשֶׁב הָאֵפֹד וְלֹא־יִזַּח הַחֹשֶׁן מֵעַל הָאֵפֹד כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה:

תהלים - פרקים ק"ח-קי"ב

תניא - פרק ל"ז

פרק לז והנה תכלית השלימות הזה של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי אור א"ס ב"ה בעו"הז הגשמי תלוי במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות כי הגורם שכר המצוה היא המצוה בעצמה כי בעשייתה ממשיך האדם גילוי אור א"ס ב"ה מלמעלה למטה להתלבש בגשמיות עוה"ז בדבר שהיה תחלה תחת ממשלת קליפת נוגה ומקבל חיותה ממנה שהם כל דברים הטהורים ומותרי' שנעשית בהם המצוה מעשיית כגון קלף התפילין ומזוזה וספר תורה וכמאמר רז"ל לא הוכשר למלאכת שמים אלא טהורים ומותרים בפיך. וכן אתרוג שאינו ערלה:

הגהה (שהערלה היא משלש קליפות הטמאות לגמרי שאין להם עליה לעולם כמ"ש בע"ח וכן כל מצוה הבאה בעבירה ח"ו):

ומעות הצדקה שאינן גזל וכיוצא בהם ועכשיו שמקיים בהם מצות ה' ורצונו הרי החיות שבהם עולה ומתבטל ונכלל באור א"ס ב"ה שהוא רצונו ית' המלובש בהם מאחר שאין שם בחי' הסתר פנים כלל להסתיר אורו ית' וכן כח נפש החיונית הבהמית שבאברי גוף האדם המקיים המצוה הוא מתלבש ג"כ בעשיה זו ועולה מהקליפה ונכלל בקדושת המצוה שהיא רצונו ית' ובטל באור א"ס ב"ה וגם במצות תלמוד תורה וק"ש ותפלה וכיוצא בהן אף שאינן בעשיה גשמית ממש שתחת ממשלת קליפת נוגה מ"מ הא קיימא לן דהרהור לאו כדבור דמי ואינו יוצא ידי חובתו עד שיוציא בשפתיו וקיימא לן דעקימת שפתיו הוי מעשה כי אי אפשר לנפש האלהית לבטא בשפתיים ופה ולשון ושיניים הגשמיים כי אם ע"י נפש החיונית הבהמית המלובשת באברי הגוף ממש וכל מה שמדבר בכח גדול יותר הוא מכניס ומלביש יותר כחות מנפש החיונית בדיבורים אלו וז"ש הכתוב כל עצמותי תאמרנה וגו' וז"ש רז"ל אם ערוכה בכל רמ"ח איברים משתמרת ואם לאו אינה משתמרת כי השכחה היא מקליפת הגוף ונפש החיונית הבהמית שהן מקליפת נוגה הנכללת לפעמים בקדושה והיינו כשמתיש כחן ומכניס כל כחן בקדושת התורה או התפלה:

נ"ך יומי - זכריה פרק ד'

(א) וַיָּשָׁב הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיְעִירֵנִי כְּאִישׁ אֲשֶׁר־יֵעוֹר מִשְּׁנָתוֹ: (ב) וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה [וָאֹמַר] (ויאמר) רָאִיתִי | וְהִנֵּה מְנוֹרַת זָהָב כֻּלָּהּ וְגֻלָּהּ עַל־רֹאשָׁהּ וְשִׁבְעָה נֵרֹתֶיהָ עָלֶיהָ שִׁבְעָה וְשִׁבְעָה מוּצָקוֹת לַנֵּרוֹת אֲשֶׁר עַל־רֹאשָׁהּ:

וגולה על ראשה - כמו גולות עלית (יהושע ט"ו, י"ט) לשון מעיין כמין ספל גדול עגול. **ושבעה נרותיה** - כמין בזיכין שנותנין השמן והפתילה לתוכה. **שבעה ושבעה מוצקות** - לכל נר ונר באין שבעה צנורות קטנים שהשמן זב מן הגולה דרך אותן מוצקות לכל נר ונר.

(ג) וּשְׁנַ֣יִם זֵיתִ֔ים עָלֶ֖יהָ אֶחָ֑ד מִימִ֤ין הַגֻּלָּה֙ וְאֶחָ֔ד עַל־שְׂמֹאלָֽהּ׃

ושנים זתים עליה - אצלה שני אילנות שהזיתים גדילים בהם. **אחד מימין הגולה ואחד משמאלה וגו'** - וכאן לא פירש על שני צנתרות זהב האמורות למטה בפרשה והם כמין עריבות ועדשים של בית הבד שהם עומדים אצל הזיתים והזיתים נחבטים מאיליהם לתוך הצנתרות ומתחממות שם כבמעטן ונעצרים שם בבית הבד והשמן נופל לתוך הצנתרות ומהצנתרות לתוך הגולה ומהגולה אל המוצקות ומהמוצקות אל הנרות והמוצקות והנרות ארבעים ותשע היו רמז לאור שלעתיד לבא אור החמה יהיה שבעתים כאור של שבעת ימים (ישעיהו ל', כ"ו) ארבעים ותשע על אור של יום בראשית.

(ד) וָאַ֣עַן וָאֹמַ֔ר אֶל־הַמַּלְאָ֖ךְ הַדֹּבֵ֣ר בִּ֑י לֵאמֹ֕ר מָה־אֵ֖לֶּה אֲדֹנִֽי׃

מה אלה אדוני - מה זה שהזיתים נמסקים מאליהם והשמן בא אל הנרות מאליו.

(ה) וַיַּ֣עַן הַמַּלְאָ֔ךְ הַדֹּבֵ֖ר בִּ֑י וַיֹּ֣אמֶר אֵלַ֔י הֲלוֹא֙ יָדַ֣עְתָּ מָה־הֵ֔מָּה אֵ֖לֶּה וָאֹמַ֥ר לֹא֙ אֲדֹנִֽי׃ (ו) וַיַּ֣עַן וַיֹּ֗אמֶר אֵלַי֙ לֵאמֹ֔ר זֶ֚ה דְּבַר־יְהוָ֔ה אֶל־זְרֻבָּבֶ֖ל לֵאמֹ֑ר לֹ֣א בְחַ֤יִל וְלֹא֙ בְּכֹ֔חַ כִּ֖י אִם־בְּרוּחִ֑י אָמַ֖ר יְהוָ֥ה צְבָאֽוֹת׃

זה דבר י"י אל זרובבל - זה סימן לך להבטיח את זרובבל כשם שהזתים והשמן הזה נגמר מאליו לכל דבריו כך לא בחיל ולא בכח שבכם תעשו את בנין ביתי. **כי אם ברוחי** - אני אתן רוחי על דריוש ויניח לכם לבנות ולעשות כל צרכי יציאת הבנין משלו ולעזור אתכם בחטין ויין ושמן ועצים כמו שמפורש בעזרא (עזרא ד', ד'-ט') ולא תצטרכו לעזרת אדם.

(ז) מִי־אַתָּ֣ה הַר־הַגָּדוֹל֮ לִפְנֵי֒ זְרֻבָּבֶל֙ לְמִישֹׁ֔ר וְהוֹצִיא֙ אֶת־הָאֶ֣בֶן הָרֹאשָׁ֔ה תְּשֻׁאוֹת֙ חֵ֣ן חֵ֔ן לָֽהּ׃

מי אתה הר הגדול - שרי עבר הנהר תתני פחת עבר נהרא ושתר בוזני וכנותהון (עזרא ה', ג') שבטלתם המלאכה עד כה מעתה תהיה לפני זרובבל מישור אין לכם שררה וגדולה עוד עליו. **והוציא את האבן הראשה** - האדריכל יקח את אבן הבדיל בידו להיות אדריכל בראש הבונים והם יבנו הכל כפי דבריו אשר יצוה בבנין נאה ומפואר. **תשואות חן חן** - יהיה לה לאותה האבן שהכל יאמרו מה נאה בנין זה העשוי על ידי אבן המשקולת הזאת, תשואות חן כמו תשואות נוי כמו תשואות מליאה עיר הומיה (ישעיהו כ"ב, ב') קול שאון (ישעיהו ס"ו, ו') כולם לשון השמעת קול הם.

(ח) {פ} וַיְהִ֥י דְבַר־יְהוָ֖ה אֵלַ֥י לֵאמֹֽר׃ (ט) יְדֵ֤י זְרֻבָּבֶל֙ יִסְּד֣וּ הַבַּ֣יִת הַזֶּ֔ה וְיָדָ֖יו תְּבַצַּ֑עְנָה וְיָדַעְתָּ֕ כִּֽי־יְהוָ֥ה צְבָאוֹת֖ שְׁלָחַ֥נִי אֲלֵיכֶֽם׃

ידי זרובבל יסדו הבית הזה - מתחילה ועד סוף בימי כורש הראשון. **וידיו תבצענה** - אותו עתה, תבצענה לשון גמר הוא כמו כי יבצע י"י כל מעשהו (ישעיהו י', י"ב).

(י) כִּי מִי בַז לְיוֹם קְטַנּוֹת וְשָׂמְחוּ וְרָאוּ אֶת־הָאֶבֶן הַבְּדִיל בְּיַד זְרֻבָּבֶל שִׁבְעָה־אֵלֶּה עֵינֵי יְהוָה הֵמָּה מְשׁוֹטְטִים בְּכָל־הָאָרֶץ:

כי מי בז ליום - שיוסד הבית אשר הוקטן בעיניהם כמו שנאמר ורבים מהכהנים אשר ראו הבית הראשון ביסדו זה הבית בעיניהם בוכים בקול גדול (עזרא ג', י"ב) ובנבואת הלא כמוהו כאין בעיניהם (חגי ב', ג') ישמחו עתה כשיראו את האבן הבדיל התלויה בחוט המשקולת אשר ביד אדריכל ראש הבונים שמכוון בה ראש הפינה וזו תהיה ביד זרובבל. **שבעה אלה** - על אחד שבעה ביסוד הראשון שבימי כורש וכן ת"י שבעה נדבכין כאילין. **עיני י"י המה משוטטים** - ולו נראה לעשות כן והוא ראה את זרובבל זה הגון לדבר.

(יא) וָאַעַן וָאֹמַר אֵלָיו מַה־שְּׁנֵי הַזֵּיתִים הָאֵלֶּה עַל־יְמִין הַמְּנוֹרָה וְעַל־שְׂמֹאוֹלָהּ:

מה שני הזיתים - מה רמז הם.

(יב) וָאַעַן שֵׁנִית וָאֹמַר אֵלָיו מַה־שְּׁתֵּי שִׁבְּלֵי הַזֵּיתִים אֲשֶׁר בְּיַד שְׁנֵי צַנְתְּרוֹת הַזָּהָב הַמְרִיקִים מֵעֲלֵיהֶם הַזָּהֶב:

ומה רמז שני שבלי זיתים - טרוקא בלעז, קבוצות זיתים בענף כעין שבולת. **אשר ביד שני צנתרות** - כלומר אצל שני הצנתרות כמו ראו חלקת יואב על ידי (שמואל ב י"ד, ל'). **המריקים מעליהם** - את השמן הזה הצלול וטוב להאיר כזהב, כמו מצפון זהב יאתה (איוב ל"ז, כ"ב).

(יג) וַיֹּאמֶר אֵלַי לֵאמֹר הֲלוֹא יָדַעְתָּ מָה־אֵלֶּה וָאֹמַר לֹא אֲדֹנָי: (יד) וַיֹּאמֶר אֵלֶּה שְׁנֵי בְנֵי־הַיִּצְהָר הָעֹמְדִים עַל־אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ:

שני בני היצהר - קרן כהונה ומלכות הנמשחים בשמן המשחה. **העומדים על אדון כל הארץ** - לבקש מלפניו להחזיר את גדולתם. **שני בני היצהר** - יצר טוב ויצר הרע מתהפך לטוב בזכות התורה.

יום שישי // כ"ד אדר

הומש - ששי פרשת ויקהל־פקודי

(כב) {שישי} {פ} וַיַּעַשׂ אֶת־מִעִיל הָאֵפֹד מַעֲשֵׂה אֹרֵג כְּלִיל תְּכֵלֶת: (כג) וּפִי־הַמְּעִיל בְּתוֹכוֹ כְּפִי תַחְרָא שָׂפָה לְפִיו סָבִיב לֹא יִקָּרֵעַ: (כד) וַיַּעֲשׂוּ עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל רִמֹּנֵי תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מָשְׁזָר: (כה) וַיַּעֲשׂוּ פַּעֲמֹנֵי זָהָב טָהוֹר וַיִּתְּנוּ אֶת־הַפַּעֲמֹנִים בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב בְּתוֹךְ הָרִמֹּנִים: (כו) פַּעֲמֹן וְרִמֹּן פַּעֲמֹן וְרִמֹּן עַל־שׁוּלֵי הַמְּעִיל סָבִיב לְשָׁרֵת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה: (כז) {ס} וַיַּעֲשׂוּ אֶת־הַכָּתְנֹת שֵׁשׁ מַעֲשֵׂה אֹרֵג לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו: (כח) וְאֵת הַמִּצְנֶפֶת שֵׁשׁ וְאֶת־פַּאֲרֵי הַמִּגְבָּעֹת שֵׁשׁ וְאֶת־מִכְנְסֵי הַבָּד שֵׁשׁ מָשְׁזָר:

פארי המגבעות - תפארת המגבעות, המגבעות המפוארין.

(כט) וְאֶת־הָאַבְנֵט שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי מַעֲשֵׂה רֹקֵם כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה: (ל) {ס} וַיַּעֲשׂוּ אֶת־צִיץ נֵזֶר־הַקֹּדֶשׁ זָהָב טָהוֹר וַיִּכְתְּבוּ עָלָיו מִכְתַּב פִּתּוּחֵי חוֹתָם קֹדֶשׁ לַיְיָ: (לא) וַיִּתְּנוּ עָלָיו פְּתִיל תְּכֵלֶת לָתֵת עַל־הַמִּצְנֶפֶת מִלְמָעְלָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה:

לתת על המצנפת מלמעלה - שעל ידי הפתילים היה מושיבו על המצנפת כמין כתר. ואי איפשר לומר הציץ על המצנפת, שהרי בשחיטת קדשים (בבלי זבחים י"ט.) שנינו: שערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם מניח תפילין, והציץ היה נתון על המצח, הרי המצנפת למעלה והציץ למטה. כאן הוא אומר: ויתנו עליו פתיל תכלת, ובעניין הצואה הוא אומר: ונתת אותו על פתיל תכלת (שמות כ"ח, ל"ז). שני חוטין היה בכל קצה וקצה, אחד ממעל ואחד מתחת לצד מצחו, וכן באמצע, וקושר ראשיהם השניים כולם יחד מאחריו למול ערפו, ומושיבו על המצנפת. ואל תתמה שלא נאמר: פתילי תכלת, הואיל ומרובין הן, שהרי מצינו בחשן ואפוד: וירכסו את החשן וגו' (שמות כ"ח, כ"ח). ועל כרחך פחות משנים לא היו, שהרי בשתי קצות החשן היו שתי טבעות החשן, ובשתי כתפות האפוד היו טבעות האפוד שכנגדן. ולפי דרך קשירה ארבעה חוטין היו, ומכל מקום פחות משנים אי איפשר.

(לב) {ס} וַתֵּכֶל כָּל־עֲבֹדַת מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וַיַּעֲשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כְּכֹל אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ:

ויעשו בני ישראל - את המלאכה ככל אשר צוה.

(לג) {פ} וַיָּבִיאוּ אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶל־מֹשֶׁה אֶת־הָאֹהֶל וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו קְרָסָיו קְרָשָׁיו בְּרִיחֹו וְעַמֻּדָיו וַאֲדָנָיו:

ויביאו את המשכן - שלא היו יכולין להקימו. לפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה שלא היה יכול להקימו שום אדם. מחמת כובד הקרשים אין כח באדם

לזוקפן, ומשה העמידן. אמר משה לפני הקב"ה: איך איפשר הקמתן על ידי אדם? אמר לו: עסוק אתה בידיך, נראה כמקימו, והוא נזקף וקם מאיליו. וזהו שנאמר: הוקם המשכן (שמות מ', י"ז) - הוקם מאליו, תנחומא (תנחומא פקודי י"א).

(לד) וְאֶת־מִכְסֵּה עוֹרֹת הָאֵילִם הַמְאָדָּמִים וְאֶת־מִכְסֵה עֹרֹת הַתְּחָשִׁים וְאֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ: (לה) אֶת־אֲרֹן הָעֵדֻת וְאֶת־בַּדָּיו וְאֵת הַכַּפֹּרֶת: (לו) אֶת־הַשֻּׁלְחָן אֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֵת לֶחֶם הַפָּנִים: (לז) אֶת־הַמְּנֹרָה הַטְּהֹרָה אֶת־נֵרֹתֶיהָ נֵרֹת הַמַּעֲרָכָה וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ וְאֵת שֶׁמֶן הַמָּאוֹר: (לח) וְאֵת מִזְבַּח הַזָּהָב וְאֵת שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֵת קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֵת מָסַךְ פֶּתַח הָאֹהֶל: (לט) אֵת | מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ: (מ) אֵת קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדֶיהָ וְאֶת־אַדְנֶיהָ וְאֵת־הַמָּסָךְ לְשַׁעַר הֶחָצֵר אֶת־מֵיתָרָיו וִיתֵדֹתֶיהָ וְאֵת כָּל־כְּלֵי עֲבֹדַת הַמִּשְׁכָּן לְאֹהֶל מוֹעֵד: (מא) אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן: (מב) כְּכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְ אֶת־מֹשֶׁה כֵּן עָשׂוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת כָּל־הָעֲבֹדָה: (מג) וַיַּרְא מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הַמְּלָאכָה וְהִנֵּה עָשׂוּ אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ כֵּן עָשׂוּ וַיְבָרֶךְ אֹתָם מֹשֶׁה:

ויברך אתם משה - אמר להם: יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם, ויהי נועם י"י וגו' (תהלים צ', י"ז), והוא מאחד עשר מזמורים (תהלים צ' - ק') שבתפילה למשה (תהלים צ', א').

תהלים - פרקים קי"ג עד קי"ח

תניא - פרק לז

זאת ועוד אחרת שכח נפש החיונית המתלבשת באותיות הדבור בת"ת או תפלה וכיוצא בהן או מצות מעשיות הרי כל גידולו וחיותו מהדם שהוא מקליפת נוגה ממש שהן כל אוכלין ומשקין שאכל ושתה ונעשו דם שהיו תחת ממשלתה וינקו חיותם ממנה ועתה היא מתהפכת מרע לטוב ונכללת בקדוש' ע"י כח נפש החיונית הגדל ממנה שנתלבש באותיות אלו או בעשיה זו אשר הן הן פנימיות רצונו ית' בלי שום הסתר פנים וחיותן נכלל ג"כ באור א"ס ב"ה שהוא רצונו ית' ובחיותן נכלל ועולה ג"כ כח נפש החיונית וע"י זה תעלה ג"כ כללות קליפת נוגה שהיא כללות החיות של עו"הז הגשמי והחומרי כאשר כל הנשמה ונפש האלהית שבכל ישראל המתחלקת בפרטות לששים רבוא תקיים כל נפש פרטית כל תרי"ג מצות התורה שס"ה ל"ת להפריד שס"ה גידים של דם נפש החיונית שבגוף שלא יינקו ויקבלו חיות בעבירה זו מאחת משלש קליפות הטמאות לגמרי שמהן נשפעים שס"ה לא תעשה דאוריית' וענפיהן שהן מדרבנן ושוב לא תוכל

נפש החיונית לעלות אל ה' אם נטמאה בטומאת השלש קליפות הטמאות שאין להן עליה לעולם כ"א ביטול והעברה לגמרי כמ"ש ואת רוח הטומאה אעביר מן הארץ ורמ"ח מצות עשה להמשיך אור א"ס ב"ה למטה להעלות לו ולקשר ולייחד בו כללות הנפש החיונית שברמ"ח אברי הגוף ביחוד גמור להיות לאחדים ממש כמו שעלה ברצונו ית' להיות לו דירה בתחתונים והם לו למרכבה כמו האבות.

נ"ך יומי – זכריה פרק ה'

(א) וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה מְגִלָּה עָפָה:

מגלה עפה - רבותינו פירשו: כפולה ואמרו שהתורה כתובה בה ולמדו מכאן שהעולם אחד מג' אלפים ומאתים בתורה כדאית' בעירובין (בבלי עירובין כ"א). ויונתן תרגם: מגילתא פורחא פורחת באויר. ולפי פשוטו של פרשה מגלת פורענות היתה והוא שראה יחזקאל וכתוב אליה קנים והגה והי (יחזקאל ב', י').

(ב) וַיֹּאמֶר אֵלַי מָה אַתָּה רֹאֶה וָאֹמַר אֲנִי רֹאֶה מְגִלָּה עָפָה אָרְכָּהּ עֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרָחְבָּהּ עֶשֶׂר בָּאַמָּה: (ג) וַיֹּאמֶר אֵלַי זֹאת הָאָלָה הַיּוֹצֵאת עַל־פְּנֵי כָל־הָאָרֶץ כִּי כָל־הַגֹּנֵב מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה וְכָל־הַנִּשְׁבָּע מִזֶּה כָּמוֹהָ נִקָּה:

זאת האלה - זאת שכתוב בה פורענות נקמת שבועות שקר. **היוצאת** - עתה מבית קדשי הקדשים מלפני השכינה להתהלך על פני כל הארץ וזהו ארכה עשרים ורחבה עשר כמדת פתח העזרה וההיכל אשר יצאת דרך שם. **כי כל הגנב** - עד עכשיו. **מזה כמוה נקה** - מזה הפורענות כמו שהוא מפורש בה נקה ולא נשתלם פורענו' יחידי' העוברים על התורה אלא המתין עד שנתמלאת סאת כולם ולקו כולם כאחד בחורבן ובגולה וכן כל הנשבע לשקר עד הנה מזה הפורענות כמו שהמגילה הזאת מגדת נקה ולא נשתלם אבל מכאן ואילך הוצאתיה לשוט בארץ ולנקום מן הגנבי' והנשבעים לשקר מעכשיו ובא אל בית הגנב וגו'.

(ד) הוֹצֵאתִיהָ נְאֻם יְיָ צְבָאוֹת וּבָאָה אֶל־בֵּית הַגַּנָּב וְאֶל־בֵּית הַנִּשְׁבָּע בִּשְׁמִי לַשָּׁקֶר וְלָנָה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ וְכִלָּתוּ וְאֶת־עֵצָיו וְאֶת־אֲבָנָיו: (ה) וַיֵּצֵא הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי וַיֹּאמֶר אֵלַי שָׂא נָא עֵינֶיךָ וּרְאֵה מָה הַיּוֹצֵאת הַזֹּאת:

שא נא עיניך וראה - עוד יוצאת אחרת שתצא מבית קדש הקדשים.

(ו) וָאֹמַר מַה־הִיא וַיֹּאמֶר זֹאת הָאֵיפָה הַיּוֹצֵאת וַיֹּאמֶר זֹאת עֵינָם בְּכָל־הָאָרֶץ:

ואומר מה היא - היוצאת שתאמר אלי לראות. **ויאמר זאת האיפה** - שתראה יוצאת כמין איפה שמודדין בה. **ויאמר זאת עינם בכל הארץ** - ולאחר שראיתיה אמר זאת

היא מדה שלקו בה אותם שעיניהם בכל הארץ לגזול ולעשוק להקטין איפה ולהגדיל שקל (עמוס ח', ה') ונמדד להם סאה בסאה.

(ז) וְהִנֵּה כִכַּר עוֹפֶרֶת נִשֵּׂאת וְזֹאת אִשָּׁה אַחַת יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹךְ הָאֵיפָה:

והנה ככר עופרת נשאת - ראיתי שנשאת מעל הארץ לאויר משקל ככר עופרת וראיתי עוד זאת אשה אחת יושבת בתוך האיפה.

(ח) וַיֹּאמֶר זֹאת הָרִשְׁעָה וַיַּשְׁלֵךְ אֹתָהּ אֶל־תּוֹךְ הָאֵיפָה וַיַּשְׁלֵךְ אֶת־אֶבֶן הָעוֹפֶרֶת אֶל־פִּיהָ:

ויאמר זאת הרשעה - האשה זאת שאתה רואה בתוך האיפה היא מדת דרך הרשעה אשר ינהגו בה הרשעים והנה עתה נתוני' בתוכה ללקות בתוך הסאה עצמה שמדדו בה מדה במדה. **וישלך אותה** - עד עתה היתה יושבת והוא השליכה וחבטה לתוכה רמז ליסורים ולעונשים. **וישלך את אבן העופרת אל פיה** - לשקעה למען לא יגדלו עוד ולא ישמע קולן לשדד עניים ואביונים.

(ט) {ס} וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֵרֶא וְהִנֵּה שְׁתַּיִם נָשִׁים יוֹצְאוֹת וְרוּחַ בְּכַנְפֵיהֶם וְלָהֵנָּה כְנָפַיִם כִּכַנְפֵי הַחֲסִידָה וַתִּשֶּׂאנָה אֶת־הָאֵיפָה בֵּין הָאָרֶץ וּבֵין הַשָּׁמָיִם:

שתים נשים יוצאות - מן הבית. **החסידה** - דייה לבנה וולטויאר בלעז.

(י) וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי אָנָה הֵמָּה מוֹלִכוֹת אֶת־הָאֵיפָה: (יא) וַיֹּאמֶר אֵלַי לִבְנוֹת־לָהּ בַּיִת בְּאֶרֶץ שִׁנְעָר וְהוּכַן וְהֻנִּיחָה שָׁם עַל־מְכֻנָתָהּ:

והוכן והניחה שם - והוכן הבית והונחה האיפה עם הרשעים שבתוכה. **שם** - באותו הבית. **על מכונתה** - על קביעות' ועל בסיסה כאן רמז לו שבעונם של ישראל שמדדו בסאת עבירות ורשע לקו באותה מדה ובאו שתי אומות שמלכו כאחת הם בבל וכשדי' חיל נבוכדנצר והגלום לבבל ושם עמדו קבועים על מכון בסיס ההוקבע להם והוא לפי מלאות ע' שנה עד עתה שחזרו ונוטה פי' זה אחר יונתן במקצת וכמה דרכים פותרים בה ולא נתיישבו לי ורבותינו פירשו ולמדו מכאן שנמסר להם יצר הרע לאנשי כנסת הגדולה ושדיוה לדודא דאברא וחפוהו באברא משום דשאיב קליה כדאיתא בסנהדרין (בבלי סנהדרין ס"ד.) ובמסכת יומא (בבלי יומא ס"ט:) ושפתרתי מלכות נבוכדנצר בכפל שתי אומות ראיתי במדרש תלים (מדרש תהלים ו', א') שד' מלכיות הללו ששעבדו בישראל כפולות היו בבל וכשדים מדי ופרס יון ומוקדון אדום וישמעאל ועל ככה יסד הקלירי רביעית היא שמינית על אדום.

שבת קדש // כ"ה אדר // פרשת ויקהל־פקודי־החדש

חומש - שביעי פרשת ויקהל־פקודי

(א) {שביעי} {פ} וַיַּקְהֵל מֹשֶׁה אֶת־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם אֵלֶּה הַדְּבָרִים אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשֹׂת אֹתָם: (ב) שֵׁשֶׁת יָמִים תֵּעָשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה־לָּכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן לַיהוָה כָּל־הָעֹשֶׂה בּוֹ מְלָאכָה יוּמָת: (ג) לֹא־תְבַעֲרוּ אֵשׁ בְּכֹל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם בְּיוֹם הַשַּׁבָּת: (ד) וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: (ה) קְחוּ מֵאִתְּכֶם תְּרוּמָה לַיהוָה כֹּל נְדִיב לִבּוֹ יְבִיאֶהָ אֶת תְּרוּמַת יְהוָה זָהָב וָכֶסֶף וּנְחֹשֶׁת: (ו) וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים: (ז) וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים וַעֲצֵי שִׁטִּים: (ח) וְשֶׁמֶן לַמָּאוֹר וּבְשָׂמִים לְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: (ט) וְאַבְנֵי־שֹׁהַם וְאַבְנֵי מִלֻּאִים לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן: (י) וְכָל־חַכַם־לֵב בָּכֶם יָבֹאוּ וְיַעֲשׂוּ אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה: (יא) אֶת־הַמִּשְׁכָּן אֶת־אָהֳלוֹ וְאֶת־מִכְסֵהוּ אֶת־קְרָסָיו וְאֶת־קְרָשָׁיו אֶת־בְּרִיחוֹ אֶת־עַמֻּדָיו וְאֶת־אֲדָנָיו: (יב) אֶת־הָאָרֹן וְאֶת־הַבַּדִּים וְאֶת־הַכַּפֹּרֶת וְאֶת־פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ: (יג) אֶת־הַשֻּׁלְחָן וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־לֶחֶם הַפָּנִים: (יד) וְאֶת־מְנֹרַת הַמָּאוֹר וְאֶת־כֵּלֶיהָ וְאֶת־נֵרֹתֶיהָ וְאֶת־שֶׁמֶן הַמָּאוֹר: (טו) וְאֶת־מִזְבַּח הַקְּטֹרֶת וְאֶת־בַּדָּיו וְאֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְאֶת־קְטֹרֶת הַסַּמִּים וְאֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לְפֶתַח הַמִּשְׁכָּן: (טז) אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ אֶת־בַּדָּיו וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו אֶת־הַכִּיֹּר וְאֶת־כַּנּוֹ: (יז) אֶת־קַלְעֵי הֶחָצֵר אֶת־עַמֻּדֶיהָ וְאֶת־אַדְנֵיהֶן וְאֶת־הַמָּסָךְ לְשַׁעַר הֶחָצֵר: (יח) אֶת־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־יִתְדֹת הֶחָצֵר וְאֶת־מֵיתָרֵיהֶם: (יט) אֶת־בִּגְדֵי הַשְּׂרָד לְשָׁרֵת בַּקֹּדֶשׁ אֶת־בִּגְדֵי הַקֹּדֶשׁ לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וְאֶת־בִּגְדֵי בָנָיו לְכַהֵן: (כ) וַיֵּצְאוּ כָּל־עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה: (כא) וַיָּבֹאוּ כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ וְכָל־אֲשֶׁר נָדְבָה רוּחוֹ אֹתוֹ הֵבִיאוּ אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה לִמְלֶאכֶת אֹהֶל מוֹעֵד וּלְכָל־עֲבֹדָתוֹ וּלְבִגְדֵי הַקֹּדֶשׁ: (כב) וְהָאֲנָשִׁים עַל־הַנָּשִׁים כֹּל נְדִיב לֵב הֵבִיאוּ חָח וָנֶזֶם טַבַּעַת וְכוּמָז כָּל־כְּלִי זָהָב וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר הֵנִיף תְּנוּפַת זָהָב לַיהוָה: (כג) וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ וְעִזִּים וְעֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וְעֹרֹת תְּחָשִׁים הֵבִיאוּ: (כד) כָּל־מֵרִים תְּרוּמַת כֶּסֶף וּנְחֹשֶׁת הֵבִיאוּ אֶת־תְּרוּמַת יְהוָה וְכָל־אִישׁ אֲשֶׁר נִמְצָא אִתּוֹ עֲצֵי שִׁטִּים לְכָל־מְלֶאכֶת הָעֲבֹדָה הֵבִיאוּ: (כה) וְכָל־אִשָּׁה חַכַם־לֵב בְּיָדֶיהָ טָווּ וַיָּבִיאוּ מַטְוֶה אֶת־הַתְּכֵלֶת וְאֶת־הָאַרְגָּמָן אֶת־תּוֹלַעַת הַשָּׁנִי וְאֶת־הַשֵּׁשׁ: (כו) וְכָל־הַנָּשִׁים אֲשֶׁר נָשָׂא לִבָּן אוֹתָן בְּחָכְמָה טָווּ אֶת־הָעִזִּים: (כז) וְהַנְּשִׂאִם הֵבִיאוּ אֶת־אַבְנֵי הַשֹּׁהַם וְאֶת־אַבְנֵי הַמִּלֻּאִים לָאֵפֹד וְלַחֹשֶׁן: (כח) וְאֶת־הַבֹּשֶׂם וְאֶת־הַשָּׁמֶן לְמָאוֹר וּלְשֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וְלִקְטֹרֶת הַסַּמִּים: (כט) כָּל־אִישׁ וְאִשָּׁה אֲשֶׁר נָדַב לִבָּם לְהָבִיא לְכָל־הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת בְּיַד מֹשֶׁה הֵבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל נְדָבָה לַיהוָה: (ל) {ס} וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל רְאוּ קָרָא יְהוָה בְּשֵׁם בְּצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה: (לא) וַיְמַלֵּא אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחָכְמָה בִּתְבוּנָה וּבְדַעַת וּבְכָל־מְלָאכָה: (לב) לַחְשֹׁב מַחֲשָׁבֹת לַעֲשׂוֹת בַּזָּהָב וּבַכֶּסֶף וּבַנְּחֹשֶׁת: (לג) וּבַחֲרֶשֶׁת אֶבֶן לְמַלֹּאת וּבַחֲרֶשֶׁת עֵץ לַעֲשׂוֹת בְּכָל־מְלָאכָה מְחַשֶּׁבֶת: (לד) וּלְהוֹרֹת נָתַן בְּלִבּוֹ הוּא וְאָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן: (לה) מִלֵּא אֹתָם חָכְמַת־לֵב לַעֲשׂוֹת כָּל־מְלֶאכֶת חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן בְּתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ וְאֹרֵג עֹשֵׂי כָל־מְלָאכָה וְחֹשְׁבֵי מַחֲשָׁבֹת: (א) וְעָשָׂה בְצַלְאֵל וְאָהֳלִיאָב וְכָל־אִישׁ חַכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה וּתְבוּנָה בָּהֵמָּה לָדַעַת לַעֲשׂוֹת אֶת־כָּל־מְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לְכֹל אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה: (ב) וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל־בְּצַלְאֵל וְאֶל־אָהֳלִיאָב וְאֶל כָּל־אִישׁ חַכַם־לֵב אֲשֶׁר נָתַן יְהוָה חָכְמָה בְּלִבָּם כֹּל אִישׁ אֲשֶׁר נְשָׂאוֹ לִבּוֹ לְקָרְבָה אֶל־הַמְּלָאכָה לַעֲשֹׂתָהּ: (ג) וַיִּקְחוּ מִלִּפְנֵי מֹשֶׁה אֵת כָּל־הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לִמְלֶאכֶת עֲבֹדַת הַקֹּדֶשׁ לַעֲשֹׂתָהּ וְהֵם הֵבִיאוּ עוֹד אֵלָיו נְדָבָה בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר: (ד) וַיָּבֹאוּ כָּל־הַחֲכָמִים הָעֹשִׂים אֵת כָּל־מְלֶאכֶת הַקֹּדֶשׁ אִישׁ אִישׁ מִמְּלַאכְתּוֹ אֲשֶׁר הֵמָּה עֹשִׂים: (ה) וַיֹּאמְרוּ אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר מַרְבִּים הָעָם לְהָבִיא מִדֵּי הָעֲבֹדָה לַמְּלָאכָה אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ: (ו) וַיְצַו מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בַּמַּחֲנֶה לֵאמֹר אִישׁ וְאִשָּׁה אַל־יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לִתְרוּמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכָּלֵא הָעָם מֵהָבִיא: (ז) וְהַמְּלָאכָה הָיְתָה דַיָּם לְכָל־הַמְּלָאכָה לַעֲשׂוֹת אֹתָהּ וְהוֹתֵר: (ח) וַיַּעֲשׂוּ כָּל־חַכַם־לֵב בָּעֹשִׂים אֶת־הַמִּשְׁכָּן עֶשֶׂר יְרִיעֹת שֵׁשׁ מָשְׁזָר וּתְכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב עָשָׂה אֹתָם: (ט) אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁמֹנֶה וְעֶשְׂרִים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע בָּאַמָּה הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְכָל־הַיְרִיעֹת: (י) וַיְחַבֵּר אֶת־חָמֵשׁ הַיְרִיעֹת אַחַת אֶל־אַחַת וְאֶת־חָמֵשׁ הַיְרִיעֹת עָשָׂה אַחַת אֶל־אַחַת: (יא) וַיַּעַשׂ לֻלְאֹת תְּכֵלֶת עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִקָּצָה בַּמַּחְבָּרֶת וְכֵן עָשָׂה בִּשְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמְּחַבֶּרֶת הַשֵּׁנִית: (יב) חֲמִשִּׁים לֻלְאֹת עָשָׂה בַּיְרִיעָה הָאֶחָת וַחֲמִשִּׁים לֻלְאֹת עָשָׂה בִּקְצֵה הַיְרִיעָה אֲשֶׁר בַּמְּחַבֶּרֶת הַשֵּׁנִית מַקְבִּלֹת הַלֻּלְאֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ: (יג) וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים קַרְסֵי זָהָב וַיְחַבֵּר אֶת־הַיְרִיעֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ בַּקְּרָסִים וַיְהִי הַמִּשְׁכָּן אֶחָד: (יד) וַיַּעַשׂ יְרִיעֹת עִזִּים לְאֹהֶל עַל־הַמִּשְׁכָּן עַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת עָשָׂה אֹתָם: (טו) אֹרֶךְ הַיְרִיעָה הָאַחַת שְׁלֹשִׁים בָּאַמָּה וְרֹחַב אַרְבַּע אַמּוֹת הַיְרִיעָה הָאֶחָת מִדָּה אַחַת לְעַשְׁתֵּי עֶשְׂרֵה יְרִיעֹת: (טז) וַיְחַבֵּר אֶת־חָמֵשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד וְאֶת־שֵׁשׁ הַיְרִיעֹת לְבָד: (יז) וַיַּעַשׂ חֲמִשִּׁים לֻלְאֹת עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הַקִּיצוֹנָה בַּמְּחַבֶּרֶת וַחֲמִשִּׁים לֻלְאֹת עָשָׂה עַל־שְׂפַת הַיְרִיעָה הַמְחַבֶּרֶת הַשֵּׁנִית: (יח) וַיַּעַשׂ קַרְסֵי נְחֹשֶׁת חֲמִשִּׁים לְחַבֵּר אֶת־הָאֹהֶל לִהְיוֹת אֶחָד: (יט) וַיַּעַשׂ מִכְסֶה לָאֹהֶל עֹרֹת אֵילִם מְאָדָּמִים וּמִכְסֵה עֹרֹת תְּחָשִׁים מִלְמָעְלָה: (כ) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֲצֵי שִׁטִּים עֹמְדִים: (כא) עֶשֶׂר אַמּוֹת אֹרֶךְ הַקָּרֶשׁ וְאַמָּה וַחֲצִי הָאַמָּה רֹחַב הַקָּרֶשׁ הָאֶחָד: (כב) שְׁתֵּי יָדוֹת לַקָּרֶשׁ הָאֶחָד מְשֻׁלָּבוֹת אִשָּׁה אֶל־אֲחֹתָהּ כֵּן עָשָׂה לְכָל־קַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן: (כג) וַיַּעַשׂ אֶת־הַקְּרָשִׁים לַמִּשְׁכָּן עֶשְׂרִים קֶרֶשׁ לִפְאַת נֶגְבָּה תֵּימָנָה: (כד) וְאַרְבָּעִים אַדְנֵי כֶסֶף עָשָׂה תַּחַת עֶשְׂרִים הַקָּרֶשׁ שְׁנֵי אַדְנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו וּשְׁנֵי אַדְנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד לִשְׁתֵּי יְדֹתָיו: (כה) וְלַצֶּלַע הַשֵּׁנִית לְמִשְׁכַּן צָפוֹנָה עָשָׂה עֶשְׂרִים קָרֶשׁ: (כו) וְאַרְבָּעִים אַדְנֵיהֶם כֶּסֶף שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד וּשְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: (כז) וּלְיַרְכְּתֵי הַמִּשְׁכָּן יָמָּה עָשָׂה שִׁשָּׁה קְרָשִׁים: (כח) וּשְׁנֵי קְרָשִׁים עָשָׂה לִמְקֻצְעֹת הַמִּשְׁכָּן בַּיַּרְכָתָיִם: (כט) וְהָיוּ תוֹאֲמִם מִלְּמַטָּה וְיַחַד יִהְיוּ תַמִּים אֶל־רֹאשׁוֹ אֶל־הַטַּבַּעַת הָאֶחָת כֵּן עָשָׂה לִשְׁנֵיהֶם לִשְׁנֵי הַמִּקְצֹעֹת: (ל) וְהָיוּ שְׁמֹנָה קְרָשִׁים וְאַדְנֵיהֶם שִׁשָּׁה עָשָׂר אֲדָנִים כֶּסֶף תַּחַת שְׁנֵי הַקְּרָשִׁים שְׁנֵי אֲדָנִים תַּחַת הַקֶּרֶשׁ הָאֶחָד: (לא) וַיַּעַשׂ בְּרִיחִם עֲצֵי שִׁטִּים חֲמִשָּׁה לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הָאֶחָת: (לב) וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי צֶלַע הַמִּשְׁכָּן הַשֵּׁנִית וַחֲמִשָּׁה בְרִיחִם לְקַרְשֵׁי הַמִּשְׁכָּן לַיַּרְכָתַיִם יָמָּה: (לג) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבָּרִיחַ הַתִּיכֹן בָּרֹחַ בְּתוֹךְ הַקְּרָשִׁים מִן־הַקָּצֶה אֶל־הַקָּצֶה: (לד) וְאֶת־הַקְּרָשִׁים צִפָּה זָהָב וְאֶת־טַבְּעֹתָם עָשָׂה זָהָב בָּתִּים לַבְּרִיחִם וַיְצַף אֶת־הַבְּרִיחִם זָהָב: (לה) וַיַּעַשׂ אֶת־הַפָּרֹכֶת תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר כְּרֻבִים מַעֲשֵׂה חֹשֵׁב עָשָׂה אֹתָהּ: (לו) וַיַּעַשׂ לָהּ אַרְבָּעָה עַמּוּדֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב וָוֵיהֶם זָהָב וַיִּצֹק לָהֶם אַרְבָּעָה אַדְנֵי כָסֶף: (לז) וַיַּעַשׂ מָסָךְ לְפֶתַח הָאֹהֶל תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר מַעֲשֵׂה רֹקֵם: (לח) וְאֶת־חֲמֵשֶׁת עַמֻּדֵיהֶם וְאֶת־וָוֵיהֶם וַיְצַף רָאשֵׁיהֶם וְחִשֻּׁקֵיהֶם זָהָב וַחֲמִשָּׁתָם נְחֹשֶׁת: (א) {ס} וַיַּעַשׂ בְּצַלְאֵל אֶת־אֲרוֹן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: (ב) וַיְצַפֵהוּ זָהָב טָהוֹר מִבַּיִת וּמִחוּץ וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: (ג) וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב עַל אַרְבַּע פַּעֲמֹתָיו וּשְׁתֵּי טַבָּעוֹת עַל צַלְעוֹ הָאֶחָת וּשְׁתֵּי טַבָּעוֹת עַל צַלְעוֹ הַשֵּׁנִית: (ד) וַיַּעַשׂ בַּדֵּי עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב: (ה) וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בְּטַבָּעוֹת עַל צַלְעוֹת הָאָרֹן לָשֵׂאת אֶת־הָאָרֹן: (ו) {ס} וַיַּעַשׂ כַּפֹּרֶת זָהָב טָהוֹר אַמָּתַיִם וָחֵצִי אָרְכָּהּ וְאַמָּה וָחֵצִי רָחְבָּהּ: (ז) וַיַּעַשׂ שְׁנֵי כְרֻבִים זָהָב מִקְשָׁה עָשָׂה אֹתָם מִשְּׁנֵי קְצוֹת הַכַּפֹּרֶת: (ח) כְּרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה וּכְרוּב אֶחָד מִקָּצָה מִזֶּה מִן־הַכַּפֹּרֶת עָשָׂה אֶת־הַכְּרֻבִים עַל שְׁנֵי קְצוֹתָיו: (ט) וַיִּהְיוּ הַכְּרוּבִים פֹּרְשֵׂי כְנָפַיִם לְמַעְלָה סֹכְכִים בִּכְנָפֵיהֶם עַל הַכַּפֹּרֶת וּפְנֵי הַכְּרוּבִים אִישׁ אֶל־אָחִיו אֶל־הַכַּפֹּרֶת הָיוּ פְּנֵי הַכְּרֻבִים: (י) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הַשֻּׁלְחָן עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּתַיִם אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ וְאַמָּה וָחֵצִי קֹמָתוֹ: (יא) וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: (יב) וַיַּעַשׂ לוֹ מִסְגֶּרֶת טֹפַח סָבִיב וַיַּעַשׂ זֵר זָהָב לְמִסְגַּרְתּוֹ סָבִיב: (יג) וַיִּצֹק לוֹ אַרְבַּע טַבְּעֹת זָהָב וַיִּתֵּן אֶת־הַטַּבָּעוֹת עַל אַרְבַּע הַפֵּאוֹת אֲשֶׁר לְאַרְבַּע רַגְלָיו: (יד) לְעֻמַּת הַמִּסְגֶּרֶת הָיוּ הַטַּבָּעוֹת בָּתִּים לַבַּדִּים לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן: (טו) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב לָשֵׂאת אֶת־הַשֻּׁלְחָן: (טז) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הַכֵּלִים אֲשֶׁר עַל־הַשֻּׁלְחָן אֶת־קְעָרֹתָיו וְאֶת־כַּפֹּתָיו וְאֶת־מְנַקִּיֹתָיו וְאֶת־הַמְּזַרְקֹת אֲשֶׁר יֻסַּךְ בָּהֶם זָהָב סָגוּר: (יז) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הַמְּנֹרָה זָהָב טָהוֹר מִקְשָׁה עָשָׂה אֶת־הַמְּנוֹרָה יְרֵכָהּ וְקָנָהּ גְּבִיעֶיהָ כַּפְתֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ מִמֶּנָּה הָיוּ: (יח) וְשִׁשָּׁה קָנִים יֹצְאִים מִצִּדֶּיהָ שְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּהּ הָאֶחָד וְשְׁלֹשָׁה קְנֵי מְנוֹרָה מִצִּדָּהּ הַשֵּׁנִי: (יט) שְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹר וָפֶרַח וְשְׁלֹשָׁה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים בַּקָּנֶה הָאֶחָד כַּפְתֹר וָפֶרַח כֵּן לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנוֹרָה: (כ) וּבַמְּנוֹרָה אַרְבָּעָה גְבִעִים מְשֻׁקָּדִים כַּפְתֹרֶיהָ וּפְרָחֶיהָ: (כא) וְכַפְתֹר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה וְכַפְתֹר תַּחַת שְׁנֵי הַקָּנִים מִמֶּנָּה לְשִׁשֶּׁת הַקָּנִים הַיֹּצְאִים מִן־הַמְּנוֹרָה: (כב) כַּפְתֹרֵיהֶם וְקָנֵיהֶם מִמֶּנָּה הָיוּ כֻלָּהּ מִקְשָׁה אַחַת זָהָב טָהוֹר: (כג) וַיַּעַשׂ אֶת־נֵרֹתֶיהָ שִׁבְעָה וּמַלְקָחֶיהָ וּמַחְתֹּתֶיהָ זָהָב טָהוֹר: (כד) כִּכַּר זָהָב טָהוֹר עָשָׂה אֹתָהּ וְאֶת־כָּל־כֵּלֶיהָ: (כה) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־מִזְבַּח קְטֹרֶת עֲצֵי שִׁטִּים אַמָּה אָרְכּוֹ וְאַמָּה רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְאַמָּתַיִם קֹמָתוֹ מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו: (כו) וַיְצַף אֹתוֹ זָהָב טָהוֹר אֶת־גַּגּוֹ וְאֶת־קִירֹתָיו סָבִיב וְאֶת־קַרְנֹתָיו וַיַּעַשׂ לוֹ זֵר זָהָב סָבִיב: (כז) וּשְׁתֵּי טַבְּעֹת זָהָב עָשָׂה לוֹ מִתַּחַת לְזֵרוֹ עַל שְׁתֵּי צַלְעֹתָיו עַל שְׁנֵי צִדָּיו עָשָׂה לְבָתִּים לְבַדִּים לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם: (כח) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם זָהָב: (כט) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחַת קָדְשׁוֹ וְאֶת־קְטֹרֶת סַמְּנֵי טָהוֹר מַעֲשֵׂה רוֹקֵחַ: (א) {ס} וַיִּבֶן אֶת־מִזְבַּח הָעֹלָה עֲצֵי שִׁטִּים חָמֵשׁ אַמּוֹת אָרְכּוֹ וְחָמֵשׁ אַמּוֹת רָחְבּוֹ רָבוּעַ וְשָׁלוֹשׁ אַמּוֹת קֹמָתוֹ: (ב) וַיַּעַשׂ קַרְנֹתָיו עַל אַרְבַּע פִּנֹּתָיו מִמֶּנּוּ הָיוּ קַרְנֹתָיו וַיְצַף אֹתוֹ נְחֹשֶׁת: (ג) וַיַּעַשׂ אֶת־כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ אֶת־הַסִּירֹת וְאֶת־הַיָּעִים וְאֶת־הַמִּזְרָקֹת אֶת־הַמִּזְלָגוֹת וְאֶת־הַמַּחְתֹּת כָּל־כֵּלָיו עָשָׂה נְחֹשֶׁת: (ד) וַיַּעַשׂ לַמִּזְבֵּחַ מִכְבַּר מַעֲשֵׂה רֶשֶׁת נְחֹשֶׁת תַּחַת כַּרְכֻּבוֹ מִלְּמַטָּה עַד חֲצִי הַמִּזְבֵּחַ: (ה) וַיִּצֹק אַרְבַּע טַבָּעוֹת בְּאַרְבַּע קְצוֹת מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת בָּתִּים לַבַּדִּים: (ו) וַיַּעַשׂ אֶת־הַבַּדִּים עֲצֵי שִׁטִּים וַיְצַף אֹתָם נְחֹשֶׁת: (ז) וַיָּבֵא אֶת־הַבַּדִּים בַּטַּבָּעֹת עַל צַלְעֹת הַמִּזְבֵּחַ לָשֵׂאת אֹתוֹ בָּהֶם נָבוּב לֻחֹת עָשָׂה אֹתוֹ: (ח) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הַכִּיֹּר נְחֹשֶׁת וְאֶת־כַּנּוֹ נְחֹשֶׁת בְּמַרְאֹת הַצֹּבְאֹת אֲשֶׁר צָבְאוּ פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד: (ט) {ס} וַיַּעַשׂ אֶת־הֶחָצֵר לִפְאַת נֶגְבָּה תֵּימָנָה קַלְעֵי הֶחָצֵר שֵׁשׁ מָשְׁזָר מֵאָה בָּאַמָּה: (י) עַמֻּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וְחִשֻּׁקֵיהֶם כָּסֶף: (יא) וְלִפְאַת צָפוֹן מֵאָה בָאַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֶשְׂרִים וְאַדְנֵיהֶם עֶשְׂרִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וְחִשֻּׁקֵיהֶם כָּסֶף: (יב) וְלִפְאַת יָם קְלָעִים חֲמִשִּׁים בָּאַמָּה עַמֻּדֵיהֶם עֲשָׂרָה וְאַדְנֵיהֶם עֲשָׂרָה וָוֵי הָעַמֻּדִים וְחִשֻּׁקֵיהֶם כָּסֶף: (יג) וְלִפְאַת קֵדְמָה מִזְרָחָה חֲמִשִּׁים אַמָּה: (יד) קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה אֶל־הַכָּתֵף עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: (טו) וְלַכָּתֵף הַשֵּׁנִית מִזֶּה וּמִזֶּה לְשַׁעַר הֶחָצֵר קְלָעִים חֲמֵשׁ עֶשְׂרֵה אַמָּה עַמֻּדֵיהֶם שְׁלֹשָׁה וְאַדְנֵיהֶם שְׁלֹשָׁה: (טז) כָּל־קְלָעִים הֶחָצֵר סָבִיב שֵׁשׁ מָשְׁזָר: (יז) וְהָאֲדָנִים לָעַמֻּדִים נְחֹשֶׁת וָוֵי הָעַמֻּדִים וְחִשֻּׁקֵיהֶם כָּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם כָּסֶף וְהֵם מְחֻשָּׁקִים כֶּסֶף כָּל־עַמֻּדֵי הֶחָצֵר: (יח) וְהַמָּסָךְ לְשַׁעַר הֶחָצֵר מַעֲשֵׂה רֹקֵם תְּכֵלֶת וְאַרְגָּמָן וְתוֹלַעַת שָׁנִי וְשֵׁשׁ מָשְׁזָר וְעֶשְׂרִים אַמָּה אֹרֶךְ וְקוֹמָה בְּרֹחַב חֲמֵשׁ אַמּוֹת לְעֻמַּת קְלָעֵי הֶחָצֵר: (יט) וְעַמֻּדֵיהֶם אַרְבָּעָה וְאַדְנֵיהֶם אַרְבָּעָה נְחֹשֶׁת וָוֵיהֶם כֶּסֶף וְצִפּוּי רָאשֵׁיהֶם וְחִשֻּׁקֵיהֶם כָּסֶף: (כ) וְכָל־יִתְדֹת הַמִּשְׁכָּן וְהֶחָצֵר סָבִיב נְחֹשֶׁת: (כא) {ס} זֶה פְּקוּדֵי הַמִּשְׁכָּן מִשְׁכַּן הָעֵדֻת אֲשֶׁר פֻּקַּד עַל־פִּי מֹשֶׁה עֲבֹדַת הַלְוִיִּם בְּיַד אִיתָמָר בֶּן־אַהֲרֹן הַכֹּהֵן: (כב) וּבְצַלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר לְמַטֵּה יְהוּדָה עָשָׂה אֵת כָּל־אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה: (כג) וְאִתּוֹ אָהֳלִיאָב בֶּן־אֲחִיסָמָךְ לְמַטֵּה דָן חָרָשׁ וְחֹשֵׁב וְרֹקֵם בַּתְּכֵלֶת וּבָאַרְגָּמָן וּבְתוֹלַעַת הַשָּׁנִי וּבַשֵּׁשׁ: (כד) כָּל־הַזָּהָב הֶעָשׂוּי לַמְּלָאכָה בְּכֹל מַעֲשֵׂה הַקֹּדֶשׁ וַיְהִי זְהַב הַתְּנוּפָה תשע [תֵּשַׁע] כִּכָּרִים וּשְׁבַע מֵאוֹת וְשִׁשִּׁים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כה) וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מְאַת כִּכָּר וְאֶלֶף שְׁבַע מֵאוֹת חֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים שֶׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ: (כו) בֶּקַע לַגֻּלְגֹּלֶת מַחֲצִית הַשֶּׁקֶל בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכֹל הָעֹבֵר עַל־הַפְּקֻדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וָמַעְלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַחֲמֵשׁ מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים: (כז) וַיְהִי מְאַת כִּכַּר הַכֶּסֶף לָצֶקֶת אֶת־אַדְנֵי הַקֹּדֶשׁ וְאֶת־אַדְנֵי הַפָּרֹכֶת מְאַת אֲדָנִים לִמְאַת הַכִּכָּר כִּכָּר לָאָדֶן: (כח) וְאֶת־הָאֶלֶף שְׁבַע מֵאוֹת וַחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וָוִים לָעַמֻּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחִשַּׁק אֹתָם: (כט) וּנְחֹשֶׁת הַתְּנוּפָה שִׁבְעִים כִּכָּר וְאַלְפַּיִם וְאַרְבַּע מֵאוֹת שֶׁקֶל: (ל) וַיַּעַשׂ בָּהּ אֶת־אַדְנֵי פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת וְאֶת־מִכְבַּר הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר־לוֹ וְאֵת כָּל־כְּלֵי הַמִּזְבֵּחַ: (לא) וְאֶת־אַדְנֵי הֶחָצֵר סָבִיב וְאֶת־אַדְנֵי שַׁעַר הֶחָצֵר וְאֶת־כ

(כא) וַיָּבֵא אֶת־הָאָרֹן אֶל־הַמִּשְׁכָּן וַיָּשֶׂם אֵת פָּרֹכֶת הַמָּסָךְ וַיָּסֶךְ עַל אֲרוֹן הָעֵדֻת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ אֶת־מֹשֶׁה: (כב) {ס} וַיִּתֵּן אֶת־הַשֻּׁלְחָן בְּאֹהֶל מוֹעֵד עֵל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן צָפֹנָה מִחוּץ לַפָּרֹכֶת:

על ירך המשכן צפונה - בחצי הצפוני של רחב הבית. **ירך** - כתרגומו: צד, כירך זה שהוא בצדו של אדם.

(כג) וַיַּעֲרֹךְ עָלָיו עֵרֶךְ לֶחֶם לִפְנֵי יְ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ אֶת־מֹשֶׁה: (כד) {ס} וַיָּשֶׂם אֶת־הַמְּנֹרָה בְּאֹהֶל מוֹעֵד נֹכַח הַשֻּׁלְחָן עַל יֶרֶךְ הַמִּשְׁכָּן נֶגְבָּה: (כה) וַיַּעַל הַנֵּרֹת לִפְנֵי יְ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ אֶת־מֹשֶׁה: (כו) {ס} וַיָּשֶׂם אֶת־מִזְבַּח הַזָּהָב בְּאֹהֶל מוֹעֵד לִפְנֵי הַפָּרֹכֶת: (כז) וַיַּקְטֵר עָלָיו קְטֹרֶת סַמִּים כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:

ויקטר עליו - אהרן, קטרת - שחרית וערבית, כמו שנאמר: בבקר בבקר בהטיבו וגומ', ובהעלות אהרן (שמות ל', ז'-ח').

(כח) {ס} וַיָּשֶׂם אֶת־מָסַךְ הַפֶּתַח לַמִּשְׁכָּן: (כט) וְאֶת מִזְבַּח הָעֹלָה שָׂם פֶּתַח מִשְׁכַּן אֹהֶל־מוֹעֵד וַיַּעַל עָלָיו אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־הַמִּנְחָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ אֶת־מֹשֶׁה:

אף ביום השמיני במילואים שהוא יום הקמת המשכן, שימש משה והקריב קרבנות ציבור, חוץ מאותן שנצטוו לבו ביום, שנאמר: קרב אל המזבח ועשה וגומ' (ויקרא ט', ז'). **את העלה** - עלת התמיד. **ואת המנחה** - מנחת נסכין של תמיד, כמה שנאמר: ועשרון סלת בלול בשמן (שמות כ"ט, מ').

(ל) {ס} וַיָּשֶׂם אֶת־הַכִּיֹּר בֵּין־אֹהֶל מוֹעֵד וּבֵין הַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן שָׁמָּה מַיִם לְרָחְצָה: (לא) וְרָחֲצוּ מִמֶּנּוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם וְאֶת־רַגְלֵיהֶם:

ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו - יום שמיני למילואים השוו כולם לכהונה, ותרגומו: ומקדשין מניה.

(לב) בְּבֹאָם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וּבְקָרְבָתָם אֶל־הַמִּזְבֵּחַ יִרְחָצוּ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְ אֶת־מֹשֶׁה:

ובקרבתם - כמו: ובקרבם, כשיקרבו.

(לג) {ס} וַיָּקֶם אֶת־הֶחָצֵר סָבִיב לַמִּשְׁכָּן וְלַמִּזְבֵּחַ וַיִּתֵּן אֶת־מָסַךְ שַׁעַר הֶחָצֵר וַיְכַל מֹשֶׁה אֶת־הַמְּלָאכָה: (לד) {מפטיר} {פ} וַיְכַס הֶעָנָן אֶת־אֹהֶל מוֹעֵד וּכְבוֹד יְ מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן: (לה) וְלֹא־יָכֹל מֹשֶׁה לָבוֹא אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד כִּי־שָׁכַן עָלָיו הֶעָנָן וּכְבוֹד יְ מָלֵא אֶת־הַמִּשְׁכָּן:

ולא יכול משה לבא אל אהל מועד - וכתוב אחד אומר: ובבוא משה אל אהל מועד (במדבר ז', פ"ט). הכריע ביניהם: כי שכן עליו הענן. אמור מעתה, כל זמן שהיה הענן עליו - לא היה יכול משה לבוא, נסתלק הענן - נכנס משה ומדבר עמו.

(לו) וּבְהַעֲלֹות הֶעָנָן מֵעַל הַמִּשְׁכָּן יִסְעוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּכֹל מַסְעֵיהֶם: (לז) וְאִם־לֹא יֵעָלֶה הֶעָנָן וְלֹא יִסְעוּ עַד־יוֹם הֵעָלֹתוֹ: (לח) כִּי עֲנַן יְיָ עַל־הַמִּשְׁכָּן יוֹמָם וְאֵשׁ תִּהְיֶה לַיְלָה בּוֹ לְעֵינֵי כָל־בֵּית־יִשְׂרָאֵל בְּכָל־מַסְעֵיהֶם:

לעיני כל בית ישראל בכל מסעיהם - בכל מסע שהיו נוסעין, היה הענן שוכן במקום אשר חנו שם. מקום חנייתן, אף הוא קרוי מסע, וכן: וילך למסעיו (בראשית י"ג, ג'), וכן: אלה מסעי (במדבר ל"ג, א'), לפי שממקום חנייה חזרו ונסעו, לכך נקראו כולם מסעות. (סיום) חסלת אלה פקודי.

תהלים - פרק קי"ט אותיות א' עד ל'

תניא - פרק ל"ז

ומאחר שכללות נפש החיונית שבכללות ישראל תהיה מרכבה קדושה לה' אזי גם כללות החיות של עו"הז שהיא קליפת נוגה עכשיו תצא אז מטומאת' וחלאתה ותעלה לקדושה להיות מרכבה לה' בהתגלות כבודו וראו כל בשר יחדיו ויופיע עליהם בהדר גאון עוזו וימלא כבוד ה' את כל הארץ וישראל יראו עין בעין כבמתן תורה דכתיב אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלהים אין עוד מלבדו ועל ידי זה יתבלעו ויתבטלו לגמרי כל השלש קליפות הטמאות כי יניקתן וחיותן מהקדושה עכשיו היא ע"י קליפת נוגה הממוצעת ביניהן ונמצא כי כל תכלית של ימות המשיח ותחיית המתים שהוא גילוי כבודו ואלהותו ית' ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ תלוי בהמשכת אלהותו ואור א"ס ב"ה לנפש החיונית שבכללות ישראל בכל רמ"ח אבריה ע"י קיומה כל רמ"ח מצות עשה ולהעביר רוח הטומאה ממנה בשמירת' כל שס"ה מצות ל"ת שלא יינקו ממנה שס"ה גידיה כי כללות ישראל שהם ששים רבוא נשמות פרטיות הם כללות החיות של כללות העולם כי בשבילם נברא וכל פרט מהם הוא כולל ושייך לו החיות של חלק אחד מששים רבוא מכללות העולם התלוי בנפשו החיונית להעלותו לה' בעלייתה דהיינו במה שמשתמש מעוה"ז לצורך גופו ונפשו החיונית לעבודת ה' כגון אכילה ושתיה ודומיהם ודירה וכל כלי תשמישיו אלא ששים רבוא נשמות פרטיות אלו הן שרשי' וכל שרש מתחלק לששים רבוא ניצוצות שכל ניצוץ הוא נשמה אחת וכן בנפש ורוח בכל עולם מארבע עולמות אצילו' בריאה יצירה עשיה

נ"ך יומי - זכריה פרק ו'

(א) {פ} וָאָשׁוּב וָאֶשָּׂא עֵינַי וָאֶרְאֶה וְהִנֵּה אַרְבַּע מַרְכָּבוֹת יֹצְאוֹת מִבֵּין שְׁנֵי הֶהָרִים וְהֶהָרִים הָרֵי נְחֹשֶׁת:

וההרים הרי נחושת - סי' על חוזק מלכיות הללו הבא להם מבין שני ההרים שהוא קשה ואמיץ שאלו ד' מרכבות שלוחי הקב"ה לתת ממשלת לד' מלכיות בבל ומדי יון ואדום.

(ב) בַּמֶּרְכָּבָה הָרִאשׁוֹנָה סוּסִים אֲדֻמִּים וּבַמֶּרְכָּבָה הַשֵּׁנִית סוּסִים שְׁחֹרִים:

סוסים אדומים - הם שהרכיבו את בבל שהיא אדומה כמו שכתוב אנת הוא ראשה די דהבא (דניאל ב', ל"ח). **שחורים** - להרכיב את מדי שהשחירה את פניהם של ישראל בימי המן.

(ג) וּבַמֶּרְכָּבָה הַשְּׁלִשִׁית סוּסִים לְבָנִים וּבַמֶּרְכָּבָה הָרְבִעִית סוּסִים בְּרֻדִּים אֲמֻצִּים:

לבנים - להרכיב את פרס שבנה את הבית. **ברודים** - המה מנומרים להרכיב את יון שעינו את ישראל במיני גזרות משונות זו מזה. **אמוצים** - להרכיב את אדום. ולא ידעתי מהו לשון אמוצים ויונתן תרגם קטמנין.

(ד) וְאֶעֱנֶה וָאֹמַר אֶל־הַמַּלְאָךְ הַדֹּבֵר בִּי מָה־אֵלֶּה אֲדֹנִי: (ה) וַיַּעַן הַמַּלְאָךְ וַיֹּאמֶר אֵלָי אֵלֶּה אַרְבַּע רוּחוֹת הַשָּׁמַיִם יוֹצְאוֹת מֵהִתְיַצֵּב עַל־אֲדוֹן כָּל־הָאָרֶץ:

אלה ארבע רוחות השמים - שרי האומות מלכיות המושלות בארבע רוחות השמים. **יוצאות מהתיצב וגו'** - באו לפניו ונתן להם רשות מפיו למשול.

(ו) אֲשֶׁר־בָּהֶּה הַסּוּסִים הַשְּׁחֹרִים יְצְאִים אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן וְהַלְּבָנִים יָצְאוּ אֶל־אַחֲרֵיהֶם וְהַבְּרֻדִּים יָצְאוּ אֶל־אֶרֶץ הַתֵּימָן:

אשר בה הסוסים השחורים יוצאים אל ארץ צפון - להרכיב את מדי ועל האדומים לא כתב יוצאים שכבר כלתה לה ממשלת בבל. **והלבנים יצאו אל אחריהם** - להרכיב את פרס שתיהן בצפון ומשלו על בבל. **והברודים יצאו אל ארץ התימן** - להרכיב את יון ויטלו המלוכה מיד פרס. ובפתרון לרב סעדיה בדניאל ראיתי: מלך הנגב (דניאל י"א) הוא מלך יון.

(ז) וְהָאֲמֻצִּים יָצְאוּ וַיְבַקְשׁוּ לָלֶכֶת לְהִתְהַלֵּךְ בָּאָרֶץ וַיֹּאמֶר לְכוּ הִתְהַלְּכוּ בָאָרֶץ וַיִּתְהַלְּכָנָה בָּאָרֶץ:

והאמוצים יצאו ויבקשו - מלפניו שיהא אורך גדול לממשלתם ללכת בכל הארץ. **ויאמר לכו התהלכו בארץ** - נתן להם רשות למשול ממשל רב והוא מלכות אדום.

(ח) וַיִּזְעֶק אֹתִי וַיְדַבֵּר אֵלַי לֵאמֹר רְאֵה הַיּוֹצְאִים אֶל־אֶרֶץ צָפוֹן הֵנִיחוּ אֶת־רוּחִי בְּאֶרֶץ צָפוֹן:

ראה היוצאים אל ארץ צפון - להרכיב מדי ופרס. **הניחו את רוחי** - שככו את חמתי בבבל שהשחיתו את בלשצר וזרעו של נבוכדנצר הוא שאמר י"י אהבו ויעשה חפצו בבבל וגו' (ישעיהו מ"ח, י"ד).

(ט) {פ} וַיְהִי דְבַר־יְיָ אֵלַי לֵאמֹר: (י) לָקוֹחַ מֵאֵת הַגּוֹלָה מֵחֶלְדַּי וּמֵאֵת טוֹבִיָּה וּמֵאֵת יְדַעְיָה וּבָאתָ אַתָּה בַּיּוֹם הַהוּא וּבָאתָ בֵּית יאֹשִׁיָּה בֶּן־צְפַנְיָה אֲשֶׁר־בָּאוּ מִבָּבֶל:

לקוח מאת הגולה מחלדי וגו' אשר באו מבבל - כל האנשים האלה.

(יא) וְלָקַחְתָּ כֶּסֶף־וְזָהָב וְעָשִׂיתָ עֲטָרוֹת וְשַׂמְתָּ בְּרֹאשׁ יְהוֹשֻׁעַ בֶּן־יְהוֹצָדָק הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל: (יב) וְאָמַרְתָּ אֵלָיו לֵאמֹר כֹּה אָמַר יְיָ צְבָאוֹת לֵאמֹר הִנֵּה־אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ וּמִתַּחְתָּיו יִצְמָח וּבָנָה אֶת־הֵיכַל יְיָ:

צמח שמו - הוא זרובבל האמור למעלה הנני מביא את עבדי צמח (זכריה ג', ח') ועל שם שצמחה גדולתו מעט מעט ויש פותרים אותו במלך המשיח אבל כל הענין הזה מדבר בבית שני. **ומתחתיו יצמח** - מזרע המלוכה.

(יג) וְהוּא יִבְנֶה אֶת־הֵיכַל יְיָ וְהוּא־יִשָּׂא הוֹד וְיָשַׁב וּמָשַׁל עַל־כִּסְאוֹ וְהָיָה כֹהֵן עַל־כִּסְאוֹ וַעֲצַת שָׁלוֹם תִּהְיֶה בֵּין שְׁנֵיהֶם:

והוא ישא הוד - הוד נשיאות. **וישב** - כהן גדול על כסא הכהונה. **ועצת שלום וגו'** - הנשיא והכהן יאהבו זה את זה.

(יד) וְהָעֲטָרֹת תִּהְיֶה לְחֵלֶם וּלְטוֹבִיָּה וְלִידַעְיָה וּלְחֵן בֶּן־צְפַנְיָה לְזִכָּרוֹן בְּהֵיכַל יְיָ:

והעטרות תהיה לחלם וגו' - מקרא מסורס הוא והעטרות תהיינה בהיכל י"י לזכרון טוב לחלם ולטוביה אשר התנדבו הכסף והזהב ואותן עטרות היו תלויות בחלונות בגובה ההיכל כמו ששנינו במסכת מדות חלם הוא חלדי.

(טו) וּרְחוֹקִים| יָבֹאוּ וּבָנוּ בְּהֵיכַל יְיָ וִידַעְתֶּם כִּי־יְיָ צְבָאוֹת שְׁלָחַנִי אֲלֵיכֶם וְהָיָה אִם־שָׁמוֹעַ תִּשְׁמְעוּן בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֵיכֶם:

והיה אם שמוע - והיה לכם הדבר הזה אם שמוע תשמעו וגו'.

פרק משנה שבועי – פרשת ויקהל־פקודי

זבחים פרק ד׳

(א) בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים, כָּל הַנִּתָּנִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, שֶׁאִם נִתָּנָן מַתָּנָה אַחַת, כְּפֵּר. וּבְחַטָּאת, שְׁתֵּי מַתָּנוֹת. וּבֵית הִלֵּל אוֹמְרִים, אַף חַטָּאת שֶׁנִּתָּנָהּ מַתָּנָה אַחַת, כְּפֵּר. לְפִיכָךְ, אִם נָתַן אֶת הָרִאשׁוֹנָה כְּתִקְנָהּ וְאֶת הַשְּׁנִיָּה חוּץ לִזְמַנָּהּ, כְּפֵּר. נָתַן אֶת הָרִאשׁוֹנָה חוּץ לִזְמַנָּהּ וְאֶת הַשְּׁנִיָּה חוּץ לִמְקוֹמָהּ, פִּגּוּל, וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.

בֵּית שַׁמַּאי אוֹמְרִים כָּל הַנִּתָּנִין עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. יֵשׁ מֵהֶן שֶׁשִּׁעוּרִין אַרְבַּע מַתָּנוֹת. וְיֵשׁ מֵהֶן שֶׁשִּׁעוּרִין שְׁתַּיִם שֶׁהֵם אַרְבַּע. וְיֵשׁ שֶׁשִּׁעוּרִים מַתָּנָה אַחַת, כְּדִתְנַן בְּאֵיזֶהוּ פִּרְקִין. וְהַשְׁתָּא קָאָמַר דְּכֻלָּן שֶׁלֹּא נָתַן אֶלָּא מַתָּנָה אַחַת בְּדִיעֲבַד כְּפֵּר, דִּכְתִיב: וְדַם זְבָחֶיךָ יִשָּׁפֵךְ (דברים י"ב, כ"ז), שְׁפִיכָה אַחַת מַשְׁמַע, מִדְּלֹא כְתִיב סָבִיב דְּמַשְׁמַע שְׁתֵּי מַתָּנוֹת שֶׁהֵן אַרְבַּע. **וּבְחַטָּאת שְׁתֵּי מַתָּנוֹת.** שָׁלֹשׁ פָּרָשִׁיוֹת נֶאֱמְרוּ בַּחַטָּאוֹת הַחִיצוֹנוֹת בְּוַיִּקְרָא, אַחַת בִּשְׁעִיר נָשִׂיא, וּשְׁתַּיִם בְּחַטַּאת יָחִיד, אַחַת בִּכְבָשָׂה וְאַחַת בִּשְׂעִירָה. בִּשְׁתַּיִם כְּתִיב עַל קַרְנוֹת חָסֵר, וְהָאַחַת מָלֵא. וּבֵית שַׁמַּאי יֶשׁ לָהֶן יֵשׁ אֵם לְמִקְרָא, הֲרֵי כָּאן שִׁשָּׁה, וְאֵין בַּמִּזְבֵּחַ אֶלָּא אַרְבַּע, וְהַשְׁתַּיִם יִתֵּרוֹת לֹא נֶאֶמְרוּ אֶלָּא שֶׁשְּׁנָאָן הַכָּתוּב לְעַכֵּב. וּבֵית הִלֵּל סָבְרֵי אַהֲנֵי מִקְרָא דְּמַשְׁמַע שֵׁשׁ, וְאַהֲנֵי מַסֹּרֶת דְּמַשְׁמַע אַרְבַּע, הִלְכָךְ טְפֵי חָדָא אַמַּסֹּרֶת וּבְצַר חָדָא מִמִּקְרָא וְהָוֹ לְהוּ חֲמֵשׁ, אַרְבַּע לְמִצְוָה וְחַד לְעַכֵּב, וְאִם נָתַן מַתָּנָה אַחַת כְּפֵּר. **לְפִיכָךְ.** חַטָּאת וְכָל הַזְּבָחִים לְבֵית הִלֵּל, וּלְבֵית שַׁמַּאי שְׁאָר הַזְּבָחִים חוּץ מֵחַטָּאת, נָתַן אֶת הָרִאשׁוֹנָה כְּתִקְנָהּ וְאֶת הַשְּׁנִיָּה בְּמַחֲשֶׁבֶת אֲכִילַת בָּשָׂר חוּץ לִזְמַנָּהּ, כְּפֵּר, וְכָשֵׁר הַקָּרְבָּן לִקָּרֵב עַל יְדֵי מַתָּנָה רִאשׁוֹנָה, דְּאֵין הַשְּׁנִיָּה מַתֶּרֶת הַבָּשָׂר, שֶׁהֲרֵי הֶתֵּר עַל יְדֵי מַתָּנָה רִאשׁוֹנָה, הִלְכָךְ אֵינָהּ מְפַגֶּלֶת. **נָתַן אֶת הָרִאשׁוֹנָה חוּץ לִזְמַנָּהּ כו' פִּגּוּל וְחַיָּבִין עָלָיו כָּרֵת.** שֶׁאֵין מַחֲשֶׁבֶת חוּץ לִמְקוֹמוֹ דְּשְׁנִיָּה מוֹצִיאָתוֹ מִידֵי פִּגּוּל, שֶׁהֲרֵי הֶקְבֵּעַ בָּרִאשׁוֹנָה שֶׁקָּרְבוּ כָּל מַתִּירָיו.

(ב) כָּל הַנִּתָּנִין עַל מִזְבֵּחַ הַפְּנִימִי, שֶׁאִם חִסַּר אַחַת מִן הַמַּתָּנוֹת, לֹא כִפֵּר. לְפִיכָךְ, אִם נָתַן כֻּלָּן כְּתִקְנָן וְאַחַת שֶׁלֹּא כְתִקְנָהּ, פָּסוּל, וְאֵין בּוֹ כָּרֵת.

אִם חִסַּר אַחַת מִכָּל הַמַּתָּנוֹת לֹא כִפֵּר. דִּבְפֵר הֶעְלֵם דָּבָר כְּתִיב: וְעָשָׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לְפַר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה לוֹ (ויקרא ד', כ'), וּמִקְרָא שֶׁאֵין צָרִיךְ הוּא, שֶׁהֲרֵי כָּל עֲבוֹדוֹתָיו נִתְפָּרְשׁוּ בּוֹ, אֶלָּא לִכְפֹּל בְּאַזְהָרַת הַזָּאוֹת שֶׁבּוֹ הוּא דְּאָתָא. וְהָכִי מַשְׁמַע, וְעָשָׂה לוֹ כַּאֲשֶׁר כָּתַבְתִּי לְךָ עֲשִׂיּוֹתָיו, וְשָׁנָה עֲלֵיהֶם לְעַכֵּב שֶׁאִם חִסַּר אַחַת מִן הַמַּתָּנוֹת לֹא כִפֵּר. **לְפִיכָךְ.** הוֹאִיל וְכֻלָּן מַתִּירוֹת, אֵין זוֹ מַתֶּרֶת בְּלֹא זוֹ וְאֵין זוֹ מְפַגֶּלֶת בְּלֹא זוֹ. **אִם נִתָּנָן כֻּלָּן כְּתִקְנָן וְאַחַת שֶׁלֹּא כְתִקְנָהּ.** בְּמַחֲשֶׁבֶת חוּץ לִזְמַנּוֹ. **פָּסוּל.** שֶׁלֹּא הֶתֵּר בָּרִאשׁוֹנוֹת. **וְאֵין בּוֹ כָּרֵת.** שֶׁאֵין מְפַגְּלִים בַּחֲצִי מַתִּיר.

(ג) אֵלּוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל. הַקֹּמֶץ, וְהַלְּבוֹנָה, וְהַקְּטֹרֶת, וּמִנְחַת כֹּהֲנִים, וּמִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ, (וּמִנְחַת נְסָכִים), וְהַדָּם, וְהַנְּסָכִים הַבָּאִים בִּפְנֵי עַצְמָן, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. וַחֲכָמִים אוֹמְרִים, אַף הַבָּאִים עִם הַבְּהֵמָה. לֹג שֶׁמֶן שֶׁל מְצֹרָע, רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, אֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל. וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר, חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל,

שֶׁדַּם הָאָשָׁם מַתִּירוֹ. וְכֹל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִים בֵּין לָאָדָם בֵּין לַמִּזְבֵּחַ, חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל.

אֲלוּ דְּבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִים עֲלֵיהֶם. כֶּרֶת בַּאֲכִילָתָן מִשּׁוּם פִּגּוּל. **הַקֹּמֶץ.** אִם קָמַץ עַל מְנָת לֶאֱכֹל שִׁירַיִם לְמָחָר, וְנִתְפַּגְּלָה הַמִּנְחָה שֶׁאֵינָהּ נֶאֱכֶלֶת אֶלָּא לְיוֹם וְלַיְלָה, אֵין הָאוֹכֵל אֶת הַקֹּמֶץ בְּכָרֶת, שֶׁאֵין פִּגּוּל חָל אֶלָּא עַל דָּבָר שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין אֲחֵרִים. דִּפְגּוּל מִשְׁלָמִים יָלְפִינַן לִיהּ דִּכְתִיב: וְאִם הֵאָכֹל יֵאָכֵל מִבְּשַׂר זֶבַח שְׁלָמָיו וגו' (ויקרא ז', י"ח), מַה שְׁלָמִים מְיֻחָדִים שֶׁיֵּשׁ לָהֶם מַתִּירִין בֵּין לָאָדָם בֵּין לַמִּזְבֵּחַ, שֶׁהַדָּם מַתִּיר לְהַקְטִיר הָאֵמוּרִין לַמִּזְבֵּחַ, וְהָאֵמוּרִין מַתִּירִין הַבָּשָׂר לָאָדָם, וְחַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל, אַף כָּל שֶׁיֵּשׁ לוֹ מַתִּירִין בֵּין לָאָדָם בֵּין לַמִּזְבֵּחַ חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל, לַאֲפוֹקֵי כָּל הָנָךְ דַּחֲשִׁיב בְּמַתְנִיתִין, שֶׁאֵין לָהֶם מַתִּירִין אֶלָּא הֵן עַצְמָן מַתִּירִין לַאֲחֵרִים, שֶׁהָאוֹכֵל מֵהֶן אֵינוֹ חַיָּב מִשּׁוּם פִּגּוּל. **וְהַלְּבוֹנָה.** אֵין אַחֵר מַתִּירָהּ. אֶלָּא הִיא מַתֶּרֶת אֶת הַמִּנְחָה, כְּמוֹ הַקֹּמֶץ. **מִנְחַת נִדְבַת כֹּהֲנִים.** כֻּלָּהּ כָּלִיל וְאֵינָהּ נִקְמֶצֶת. הִלְכָךְ אֵין אַחֵר מַתִּירָהּ. **מִנְחַת כֹּהֵן מָשִׁיחַ.** דְּהַיְנוּ חֲבִתֵּי כֹהֵן גָּדוֹל שֶׁהִיא קְרֵבָה בְּכָל יוֹם מַחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמַחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב. **וּמִנְחַת נְסָכִים.** לֹא גָּרְסִינַן דְּהָא מַפְלִיג פְּלִיגִי בָּהּ. וְיֵשׁ חִלּוּק בֵּין בָּאָה עִם הַזֶּבַח לְבָאָה בִּפְנֵי עַצְמָהּ. **וְהַדָּם.** הוּא הַמַּתִּיר. **וְהַנְּסָכִים הַבָּאִים בִּפְנֵי עַצְמָן.** כְּגוֹן שֶׁהִתְנַדֵּב מִנְחַת נְסָכִים בְּלֹא זֶבַח, כִּדְאָמְרִינַן בִּמְנָחוֹת מִתְנַדֵּב אָדָם מִנְחַת נְסָכִים בִּפְנֵי עַצְמָהּ. אִי נַמִּי הֻבִיאָהּ בִּשְׁבִיל הַזֶּבַח, אֶלָּא שֶׁהֻבִיא זִבְחוֹ הַיּוֹם וּנְסָכָיו לְמָחָר, דְּאָמַר מַר וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם, אֲפִלּוּ לְמָחָר. אֲבָל אִם הֻבִיאָן עִם זִבְחוֹ וּפִגֵּל בַּזֶּבַח, נִתְפַּגְּלוּ הַנְּסָכִים. **וַחֲכָמִים אוֹמְרִים אַף הַבָּאִים עִם הַבְּהֵמָה.** דְּכֵיוָן דְּיָכוֹל לְהַקְרִיב נְסָכִים לְמָחָר, נִמְצָא שֶׁאֵין הַזֶּבַח מַתִּירָן לִקָּרֵב, אֶלָּא הֵן מַתִּירִין אֶת עַצְמָן. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים. **לֹג שֶׁמֶן שֶׁל מִצֹרָע.** שְׁיָרָיו נֶאֱכָלִין. **אֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל.** אִם פִּגֵּל בָּאָשָׁם לֹא נִפְגַּל הַלֹּג. וְאַף עַל פִּי שֶׁהַלֹּג תָּלוּי בָּאָשָׁם, דִּכְתִיב: עַל דַּם הָאָשָׁם (ויקרא י"ד, י"ז), דְּאִם לֹא נָתַן מִדַּם הָאָשָׁם תְּחִלָּה אֵין נְתִינַת הַשֶּׁמֶן כְּלוּם, אֲפִלּוּ הָכִי כֵּיוָן דְּאָדָם מֵבִיא אֲשָׁמוֹ עַכְשָׁיו וְלֻגּוֹ עַד עֲשָׂרָה יָמִים, נִמְצָא שֶׁאֵין הָאָשָׁם מַתִּירוֹ. וְכֵיוָן דְּאֵין לוֹ מַתִּירִים, אֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל. **וְרַבִּי מֵאִיר אוֹמֵר.** לֹג הַבָּא עִם הָאָשָׁם בּוֹ בַיּוֹם, חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל אִם פִּגֵּל בָּאָשָׁם. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר. **בֵּין לָאָדָם בֵּין לַמִּזְבֵּחַ.** אוֹ לָזֶה אוֹ לָזֶה.

(ד) הָעוֹלָה, דָּמָהּ מַתִּיר אֶת בְּשָׂרָהּ לַמִּזְבֵּחַ וְעוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים. עוֹלַת הָעוֹף, דָּמָהּ מַתִּיר אֶת בְּשָׂרָהּ לַמִּזְבֵּחַ. חַטַּאת הָעוֹף, דָּמָהּ מַתִּיר אֶת בְּשָׂרָהּ לַכֹּהֲנִים. פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים, דָּמָן מַתִּיר אֶת אֲמוּרֵיהֶן לִקָּרֵב. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, כֹּל שֶׁאֵינוֹ עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן כְּשִׁלָּמִים, אֵין חַיָּבִין עָלָיו מִשּׁוּם פִּגּוּל.

הָעוֹלָה דָּמָהּ מַתִּיר אֶת בְּשָׂרָהּ לַמִּזְבֵּחַ. דִּכְתִיב: וְזָרְקוּ אֶת הַדָּם (ויקרא א', ה'), וַהֲדַר וְעָרְכוּ. **וְאֶת עוֹרָהּ לַכֹּהֲנִים.** דִּכְתִיב: עוֹר הָעוֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב (ויקרא ז', ח'), אֵין לוֹ אֶלָּא לְאַחַר זְרִיקָה. **חַטַּאת הָעוֹף.** שֶׁהִיא נֶאֱכֶלֶת לַכֹּהֲנִים. נַפְקָא לָן מִדִּכְתִיב לְכָל חַטָּאתָם, לְרַבּוֹת חַטַּאת הָעוֹף, דְּלֹא תֵּימָא נִבֵּלָה הִיא. **פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים.** פַּר כֹּהֵן מָשִׁיחַ וּפַר הֶעְלֵם דָּבָר שֶׁל צִבּוּר וּפַר יוֹם הַכִּפּוּרִים. **וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים.** שָׂעִיר שֶׁל יוֹם הַכִּפּוּרִים, וּשְׂעִירֵי עֲבוֹדָה זָרָה. שֶׁכָּל אֵלּוּ דָּמָן טָעוּן הַזָּיָה לִפְנִים, וְאֵמוּרֵיהֶן קְרֵבִין עַל מִזְבַּח הָעוֹלָה וּשְׁאָר הַבָּשָׂר נִשְׂרָף בְּבֵית הַדֶּשֶׁן. וְהוֹאִיל וְדָמָן מַתִּיר אֶת אֲמוּרֵיהֶן לִקָּרֵב, אִם פִּגֵּל בָּהֶן וְאָכַל אֶת אֲמוּרֵיהֶן חַיָּב עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל. **כֹּל שֶׁאֵינוֹ עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן כְּשִׁלָּמִים.** דִּפְגּוּל, בְּשִׁלָּמִים הוּא דִּכְתִיב, מַה שְׁלָמִים מְיֻחָדִים שֶׁמַּתַּן דָּמָן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן, אַף כָּל שֶׁדָּמָן נָתוּן עַל מִזְבֵּחַ הַחִיצוֹן. לַאֲפוֹקֵי פָּרִים הַנִּשְׂרָפִים וּשְׂעִירִים הַנִּשְׂרָפִים שֶׁדָּמָן טָעוּן הַזָּיָה וּמַתַּן דָּמִים בִּפְנִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי שִׁמְעוֹן.

(ה) קָדְשֵׁי נְכָרִים, אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל, נוֹתָר וְטָמֵא. וְהַשּׁוֹחֵטָן בַּחוּץ, פָּטוּר, דִּבְרֵי רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסֵי מְחַיֵּב. דְּבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם פִּגּוּל, חַיָּבִים עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם נוֹתָר, מִשּׁוּם טָמֵא, חוּץ מִן הַדָּם. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, בְּדָבָר שֶׁדַּרְכָּן לְהֵאָכֵל. אֲבָל כְּגוֹן הָעֵצִים וְהַלְּבוֹנָה וְהַקְּטֹרֶת, אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶם מִשּׁוּם טֻמְאָה.

קָדְשֵׁי נְכָרִים. שֶׁהַנָּכְרִים נוֹדְרִים נְדָרִים וּנְדָבוֹת כְּיִשְׂרָאֵל. דִּכְתִיב בְּפָרָשַׁת אֱמוֹר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יַקְרִיב קָרְבָּנוֹ לְכָל נִדְרֵיהֶם וּלְכָל נִדְבוֹתָם, וְדָרְשִׁינַן אִישׁ, מַה תַּלְמוּד לוֹמַר אִישׁ אִישׁ, לְרַבּוֹת אֶת הַגּוֹיִם שֶׁנּוֹדְרִים נְדָרִים וּנְדָבוֹת כְּיִשְׂרָאֵל. **אֵין חַיָּבִין מִשּׁוּם פִּגּוּל נוֹתָר וְטָמֵא.** דִּפְגוּל יָלִיף מִנּוֹתָר בִּגְזֵרָה שָׁוָה דְּעָוֹן עָוֹן, וְנוֹתָר יָלִיף מִטָּמֵא בִּגְזֵרָה שָׁוָה דְּחִלּוּל חִלּוּל, וּבְטָמֵא כְּתִיב: וְיִנָּזְרוּ מִקָּדְשֵׁי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (ויקרא כ"ב, ב'), וְלֹא מִקָּדְשֵׁי נָכְרִים. וְאֵין הֲלָכָה כְּרַבִּי מֵאִיר. **דְּבָרִים שֶׁאֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם פִּגּוּל.** כְּגוֹן הַקֹּמֶץ וְהַקְּטֹרֶת וְכָל הַשְּׁנוּיִין בְּמִשְׁנָתֵנוּ. **חַיָּבִין מִשּׁוּם טֻמְאָה.** הָאוֹכְלָן בְּטֻמְאַת הַגּוּף חַיָּב כָּרֵת. **חוּץ מִן הַדָּם.** דִּמְעֵטֵיהּ קְרָא, דִּכְתִיב: וַאֲנִי נְתַתִּיו לָכֶם (ויקרא י"ז, י"א), שֶׁלָּכֶם יְהֵא כִּשְׁאָר חֻלִּין, וְלֹא כְּקָדָשִׁים. וְעוֹד כְּתִיב: עַל הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר (ויקרא י"ז, י"א), לְכַפָּרָה נְתַתִּיו וְלֹא לִמְעִילָה. הִלְכָּךְ אֵין חַיָּבִין עָלָיו לֹא מִשּׁוּם טֻמְאָה וְלֹא מִשּׁוּם נוֹתָר וְלֹא מִשּׁוּם פִּגּוּל, אֶלָּא מִשּׁוּם אוֹכֵל דָּם גְּרֵידָא. **בְּדָבָר שֶׁדַּרְכָּן לְהֵאָכֵל.** שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְאָכְלָן, וְאַף עַל פִּי שֶׁהוּא מִן הַנִּקְטָרִים, כְּגוֹן קֹמֶץ וּמִנְחַת כֹּהֲנִים וְהַדּוֹמִים לָהּ. אֲבָל לְבוֹנָה וְעֵצִים וּקְטֹרֶת אֵין חַיָּבִין עֲלֵיהֶן מִשּׁוּם טֻמְאָה. וְרַבָּנָן פְּלִיגִי עֲלֵיהּ וּמְרַבּוּ לְהוּ לַטֻּמְאָה מִקְּרָא דִּכְתִיב: וְהַבָּשָׂר אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל טָמֵא (ויקרא ז':י"ט), וְהַבָּשָׂר יִתֵּרָא, לְרַבּוֹת עֵצִים וּלְבוֹנָה. וַהֲלָכָה כַּחֲכָמִים דְּעֵצִים וּלְבוֹנָה נַמִּי יֵשׁ בָּהֶן מִשּׁוּם טֻמְאָה. וְאֵין לְךָ עֵצִים דִּמְתַמְּאִין אֶלָּא עֵצִים שֶׁל קָרְבָּן בִּלְבָד, שֶׁאִם נָגְעָה בָהֶן טֻמְאָה אָסוּר לְשָׂרְפָן עַל גַּבֵּי הַמִּזְבֵּחַ.

(ו) לְשֵׁם שִׁשָּׁה דְבָרִים הַזֶּבַח נִזְבָּח, לְשֵׁם זֶבַח, לְשֵׁם זוֹבֵחַ, לְשֵׁם הַשֵּׁם, לְשֵׁם אִשִּׁים, לְשֵׁם רֵיחַ, לְשֵׁם נִיחוֹחַ. וְהַחַטָּאת וְהָאָשָׁם, לְשֵׁם חַטָּא. אָמַר רַבִּי יוֹסֵי, אַף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אַחַד מִכָּל אֵלּוּ, כָּשֵׁר, שֶׁהוּא תְנַאי בֵּית דִּין, שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחַר הָעוֹבֵד.

לְשֵׁם זֶבַח. לַאֲפוּקֵי שִׁנּוּי קֹדֶשׁ, כְּגוֹן לְשֵׁם זֶבַח אַחֵר. **לְשֵׁם זוֹבֵחַ.** לַאֲפוּקֵי שִׁנּוּי בְּעָלִים. כִּדְיָלְפִינַן לְעֵיל בְּרֵישׁ פֶּרֶק קַמָּא מִמּוֹצָא שְׂפָתֶיךָ תִּשְׁמֹר וְעָשִׂיתָ כַּאֲשֶׁר נָדַרְתָּ לַה' אֱלֹהֶיךָ נְדָבָה כוּ'. **לְשֵׁם אִשִּׁים.** לַאֲפוּקֵי אִם שְׁחָטוֹ עַל מְנָת לַעֲשׂוֹתוֹ חֲתִיכוֹת צְלוּיוֹת בְּגֶחָלִים. **לְשֵׁם רֵיחַ.** לַאֲפוּקֵי אִם צָלָן תְּחִלָּה חוּץ לַמַּעֲרָכָה, דְּתוּ לֹא מַסְקֵי רֵיחָא. **לְשֵׁם הַנַּחַת רוּחַ.** נַחַת רוּחַ לְהַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא שֶׁאָמַר וְנַעֲשָׂה רְצוֹנוֹ. וְכָל הָנֵי יָלְפִינַן לְהוּ מִדִּכְתִיב אִשֶּׁה רֵיחַ נִיחוֹחַ. **לְשֵׁם חַטָּא.** לְשֵׁם חֶטְאוֹ שֶׁהוּא מְבִיאוֹ עָלָיו. **אַף מִי שֶׁלֹּא הָיָה בְּלִבּוֹ לְשֵׁם אֶחָד מִכָּל אֵלּוּ.** אֶלָּא שְׁחָטוֹ סְתָם, כָּשֵׁר. **שֶׁהוּא תְנַאי בֵּית דִּין.** שֶׁיִּשְׁחֹט סְתָם וְלֹא לְיָמָא לִשְׁמָן, דִּלְמָא אָתֵי לְמֵימַר שֶׁלֹּא לִשְׁמָן. **שֶׁאֵין הַמַּחֲשָׁבָה הוֹלֶכֶת אֶלָּא אַחַר הָעוֹבֵד.** הִלְכָּךְ אִי הֲוָה אוֹמֵר שֶׁלֹּא לִשְׁמָן אַף כִּי אָמְרוּ הַבְּעָלִים לִשְׁמָן, לָאו מִידֵי הוּא, דְּלָאו בְּדִידְהוּ תַּלְיָא מִלְּתָא, דִּכְתִיב: הַמַּקְרִיב אוֹתוֹ לֹא יֵחָשֵׁב (ויקרא ז', י"ח). וַהֲלָכָה כְּרַבִּי יוֹסֵי.

השיעור השבועי - פרשת ויקהל־פקודי־החדש

'דבר חדש'

'נקודה חסידית' לפרשת החדש (מעין גנים - סדרה ג')

"יצא לידון בדבר חדש"

פרשת החֹדש היא המצוה הראשונה בה נצטוו ישראל. מדוע? בחסידות[א] מוסבר שעד מתן תורה נחשב עם ישראל לחלק מהאנושות, וגם כשחרג ממנה והצטיין בדבקות בה' לא נבדל מהותית מהאומות. טרם מתן תורה ישראל חורג בגדר של "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא" - ישראל למדו על פוטנציאל חיובי הטמון בכל העמים. בלשון החסידות, ישראל גילו את מה שטמון ב'העלם שישנו במציאות' - מה שקיים בכח במציאות, אך נעלם ובלתי ממומש בפועל - בכל העמים.

רק במתן תורה חרג עם ישראל לגמרי ממשפחת העמים וקבל "דרך חדש" - אפשרות להמשיך חיות וקדושה חדשה שמחוץ לעולם על ידי עשית המצוות. שוב אין זו חריגה מקומית, שרק חושפת מההעלמה את הקדושה הקיימת בכל העולם - אלא המשכת אור חדש שבאמת לא קיים בשאר העמים, אף לא בכח. אז מוגדרים ישראל כ"דבר חדש" ושוב לא ניתן להסיק מהם ביחס לכלל העמים - "כל דבר שהיה בכלל, ויצא לידון בדבר חדש, אי אתה יכול להחזירו לכללו". בלשון החסידות, החל ממתן תורה מחדש עם ישראל תכונות מן ה'העלם שאינו במציאות' - ממה שלא קיים במציאות, אף לא כ'כח' שיכול לבא לידי 'פועל', ולרוב העלמו לא ניתן כלל להתיחס אליו כקיים במציאות - בתוך הכלל כולו.

בשל החידוש העצמי שניתן לעם ישראל במתן תורה נפתחות המצוות ב"החדש הזה לכם" - רמז לכח החידוש שניתן "לכם", לעם ישראל, ומבדילם מהאומות. מצות "החדש הזה לכם" מבדילה את ישראל מהאומות, ושוב אין הם מונים את השנה החדשה מתשרי (ככל באי עולם) אלא מניסן. ההבדל בין עבודת תשרי לעבודת ניסן מבטא את שתי דרגות ה"יציאה מן הכלל": עבודת תשרי היא התחזקות, לא חידוש מהותי אלא חיזוק וביסוס הקיים - התחזקות זו מבוססת על כח פוטנציאלי שטמון כבר בקיים וטרם נוצל. לעומת זאת עבודת ניסן היא התחדשות - התחלה חדשה לגמרי, שלא מתבססת על העבר ועל הכחות הטמונים בו אלא נבדלת ממנו לחלוטין ובוראת מציאות חדשה.

"יחזירנו הכתוב לכללו בפירוש"

אמנם, תכלית הכל אינה התבדלות ישראל מהעמים - עם ישראל נשלח לעולם לשם תיקון כל הנבראים (ולכן אף היה מעורב בהם בתחילה, כדי שבכל עילויו ויציאתו מהכלל יהיה גם ממד של לימוד על הכלל כולו, תיקונו והשפעה עליו). אכן, "דבר חדש" חורג מהכלל - "אי אתה יכול להחזירו לכללו" - אך ההתבדלות מהכלל היא "עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפרוש". גם חריגת ישראל מהאנושות להיות "דבר חדש" מוחזרת לכלל בפרוש בכתוב האמור לעתיד: "כי אז אהפך אל עמים שפה ברורה לקרא כלם בשם הוי' לעבדו שכם אחד".

בעומק, החידוש של החזרת ישראל לכלל נובע מ'כתוב חדש' לגמרי - מה"תורה חדשה מאיתי תצא" של ימות המשיח. תורה זו תלמד כיצד יכולה כל האנושות להתקרב לה' - תלמד את עם ישראל לחזור לכלל האנושות ולחולל בה את המהפך הרצוי והבלתי-טבעי על ידי גילוי כחות מתוך ה'העלם שלא היה במציאות' בעמים כולם. שינוי זה בעמים תלוי ביכולת ישראל לבטא את סודות התורה - שבמתן תורה טרם באו לידי ביטוי חיצוני, והיו גנוזים בפנימיות בלבד - ב"שפה ברורה" (יכולת שראשיתה בתורת החסידות, ה'טעימה' מ"תורתו של משיח" והמכינה לה את העולם). גילוי רזי תורה מהעלמם ב"שפה ברורה" הוא "תורה חדשה" (שהרי לא תנתן תורה חדשה, אלא רק תחשף פנימיות התורה שניתנה מסיני) והוא שיאפשר גם לעמים לעסוק באלקות ו"לקרא בשם הוי'".

הכנעה, הבדלה, המתקה

שלשת השלבים שהוסברו מקבילים לשלשת השלבים - הכנעה, הבדלה, המתקה - בהם נתברר ונתקן כל דבר בעבודת ה' (כפי שלימד מורנו הבעש"ט):

במצב הראשוני מעורב החשך עם האור, הטוב עם הרע, ולכן יש להכניע כל גילוי נפשי - גם האור מוכנע, משום שהוא מעורב עם החשך ולא נבדל ממנו לגמרי. גם כשהאור מתבלט ונבדל מהחשך אין הוא מסוגל להבדלה שלמה ומהותית, עדיין נחשב הוא לחלק מהכלל ומלמד על הכלל כולו. כשעם ישראל נחשב לחלק מהאומות דרושה לו הכנעה בשל מעורבתו באומות. כל עוד מתגלה אור שאינו "אור חדש" אלא אור שטמון בעולם הנברא, יש בו עדיין גסות וחויה של 'יש' נברא ועצמאי - חויה שתיקונה הוא הכנעה בפני ה'; רק כשעם ישראל מתחדש לגמרי במתן המצוות - "החדש הזה לכם ראש חדשים" - הוא נבדל ויוצא מן הכלל לגמרי. שוב אין מדובר באור הכלול בעולם וזקוק לתיקון ההכנעה אלא באור צלול וחדש - אור מוחלט וקדוש ללא שמץ חשכה ורוע; בשלב השלישי הכלל חוזר להיות מאוחד - האור שנבדל קודם מתפשט להמתיק את הכל, הוא חושף את הטוב בכל והופך גם את הרע לטוב גמור.

'קיסר' ו'פלג קיסר'

התהליך שהוסבר עד כה מתחולל ביחס בין ישראל כפרט בכלל העמים. אמנם, ניתן למצוא הקבלה לדברים גם בתוך עם ישראל גופא, כשעם ישראל הוא הכלל. כשם שניסן הוא ראש השנה לרגלים - ראש השנה של הזמן המיוחד לישראל, בו יש חגים בעלי כח לחרוג מהזמן

ולגלות בו אור חדש שבא מהחוץ - כך הוא ראש השנה למלכים, החורגים מכלל ישראל כפרטים בעלי חידוש ומעלה יתרה (ובדרך רמז: "החדש הזה לכם" אותיות "החדש הזה מלך"[ב]). גם בחריגת המלכים כפרטים מכלל עם ישראל מופיעים שלשת השלבים שנזכרו:

בחז"ל נאמר שדוד הוא "פלג קיסר" (חצי קיסר) ומשיח הוא "קיסר" שלם. "קיסר" פירושו "יוצא דופן", "דבר שיצא מן הכלל". דוד הוא 'חצי יוצא דופן', כ"כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד" ש"לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא" - דוד זוכה לדרגות גבוהות החורגות מהמצוי בכלל ישראל, ועם כל זאת דוד רק מלמד על הכלל, חושף תכונות שקיימות בכח בכל יהודי ויהודי. לעומתו, המשיח הוא "קיסר" שלם, 'יוצא מן הכלל' לגמרי, כ"כל דבר שהיה בכלל, ויצא לידון בדבר חדש" ש"אי אתה יכול להחזירו לכללו" - חידושו של משיח הוא פלא מוחלט שלא היה טמון אצל כל יהודי ולא היה צפוי לו כלל, המשיח הוא "דבר חדש" (וכבטוי מוהר"ן: "חידוש נפלא").

אמנם, גם המשיח עתיד להתגלות בסוף תהליך הגאולה כמלמד על הכלל כולו - המשיח יביא את כל עם ישראל לדרגתו, בכח תורת המשיח החדשה יתגלו בכל ישראל דרגות שהיו אצלם ב'העלם שאינו במציאות'. אז יתגלה בכל ישראל הכח המשיחי-אלקי ויקוים "עתידים צדיקים שיאמר לפניהם קדוש" (על ידי המלאכים ועל ידי אומות העולם) בכל בני ישראל - "ועמך כולם צדיקים".

שמונה ואחד-עשר - יוצאים מן הכלל

שתי הבחינות של "יוצא מן הכלל" שהוסברו רמוזות גם גם במיקום שני כללי הלימוד שהבאנו בדברינו בין יג המדות שהתורה נדרשת בהן: "כל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד, לא ללמד על עצמו יצא, אלא ללמד על הכלל כולו יצא" הוא המדה ה-ח ב-יג מדות שהתורה נדרשת בהן, ו"כל דבר שהיה בכלל, ויצא לידון בדבר חדש, אי אתה יכול להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכתוב לכללו בפירוש" - הוא המדה ה-יא ב-יג המדות. והנה, גם ח וגם יא הם מספרים 'יוצאים מן הכלל': ח יוצא מכלל ה-ז המבטא יחידה מספרית שלמה (ימי השבוע וכו') - ה-ז מסמל את הטבע, וה-ח את ה'יציאה מן הכלל' מגדרי הטבע. גם ה-יא יוצא מכלל שלמות מספרית, השלמות העשרונית שב-י.

באופן יחסי, ה-ח היוצא מגדרי הטבע דומה עדיין ל'נס המלובש בטבע' - נס המלמד על ניסיות הטבע עצמו (הנס של "מי שאמר לשמן שידלק הוא יאמר לחומץ וידלק" מלמד שגם דליקת שמן היא נס התלוי באמירת ה'). לעומת זאת חריגת ה-יא מכלל ה-י היא סופית ומוחלטת - מעבר לתחום אחר לגמרי, לחשבון חדש. בלשון הזהר המעבר מ-י ל-יא הוא מעבר מן הדרגה של "אנת הוא דאפיקת עשר ספירן" - י הספירות המתגלות מן הבורא לעולם - אל הבורא עצמו, האחד שמעל ה-י, בו נאמר "אנת הוא חד ולא בחושבן".

לוח הילולא דצדיקיא לשבוע פרשת ויקהל ־ פקודי

יום ראשון, י"ט אדר

הרה"ק רַבִּי דָּוִד בהרה"ק ר' צְבִי אֶלִימֶלֶךְ מִדִּינוֹב, בַּעַל 'צֶמַח דָּוִד' (תרל"ד)

הרה"ק רַבִּי מֵאִיר יְחִיאֵל ב"ר אַבְרָהָם יִצְחָק הַאלְשְׁטוֹק מֵאוֹסְטְרוֹבְצָא.„ בַּעַל 'מֵאִיר עֵינֵי חֲכָמִים' (תרפ"ח)

הגה"ק רַבִּי יוֹסֵף חַיִּים ב"ר אַבְרָהָם שְׁלֹמֹה זוֹנֶנְפֶּלְד, רַבָּה שֶׁל יְרוּשָׁלַיִם, בַּעַל 'שוּ"ת שַׁלְמַת חַיִּים' (תרצ"ב)

הגה"צ רַבִּי שְׁמוּאֵל ב"ר זְאֵב עֶנְגִיל מֵרַאדוֹמִישְׁלָא, בַּעַל 'שוּ"ת מַהֲרַ"שׁ עֶנְגִיל' (תרצ"ה)

הרה"ק רַבִּי יִצְחָק בהרה"ק ר' יוֹסֵף קַאלִישׁ מֵאַמְשִׁינוֹב (תשנ"ג)

יום שני כ' אדר

רַבֵּנוּ מֵאִיר בהג"ר יַעֲקֹב שִׁיף מִפּוֹלְדָה, בַּעַל 'חִדּוּשֵׁי מַהֲרַ"ם שִׁיף' (ת"א)

רַבֵּנוּ יוֹאֵל בהג"ר שְׁמוּאֵל יָפֶה סִירְקִישׁ, אַבַ"ד קְרָאקָא, בַּעַל 'בַּיִת חָדָשׁ - בַּ"ח' (ת"א)

הַגָּאוֹן רַבִּי שְׁלֹמֹה זַלְמָן בהג"ר חַיִּים יְהוּדָה לֵייב אוֹיֶרְבַּאךְ, רֹאשׁ יְשִׁיבַת 'קוֹל תּוֹרָה', בַּעַל 'מִנְחַת שְׁלֹמֹה' (תשנ"ה)

יום שלישי כ"א אדר

הרה"ק הר"ר אֶלִימֶלֶךְ ב"ר אֶלִיעֶזֶר לִיפְּמַן מִלִּיזֶ'ענְסְק, בַּעַל 'נֹעַם אֶלִימֶלֶךְ' (תקמ"ז)

הגה"ק רַבִּי יִצְחָק אֶלְחָנָן ב"ר יִשְׂרָאֵל אִיסֶר סְפֶּקְטוֹר מִקוֹבְנָה, בַּעַל 'בְּאֵר יִצְחָק' (תרנ"ו)

יום רביעי, כ"ב אדר

הרה"ק רַבִּי יוֹסֵף בהג"ר אַבְרָהָם בְּלוֹךְ מֵאַלֶעסְק-סְטַאנוֹב, בַּעַל 'גִּנְזֵי יוֹסֵף' (תק"נ)

הרה"ק רַבִּי יִצְחָק אַייזִיק ב"ר אַבְרָהָם וַוייס מִסְּוָואלִיָוא, בַּעַל 'דִּבְרֵי יִצְחָק' (תרנ"ד)

הַגָּאוֹן רַבִּי יְחִיאֵל מִיכְל הַלֵּוִי ב"ר אַהֲרֹן אֶפְּשְׁטֵין מִנּוֹבַהרְדוֹק, בַּעַל 'עָרוּךְ הַשֻּׁלְחָן' (תרס"ב)

יום חמישי, כ"ג אדר

הרה"ק רַבִּי חַיִּים חַיְקָא ב"ר שְׁמוּאֵל מֵאַמְדוֹר, בַּעַל 'חַיִּים וָחֶסֶד' (תקמ"ז)

הרה"ק רַבִּי יִצְחָק מֵאִיר בהרה"ק ר' יִשְׂרָאֵל אַלְתֵּר מִגּוּר, בַּעַל הַ'חִדּוּשֵׁי הָרִי"ם' (תרכ"ו)

שבת קדש, כ"ד אדר

הרה"ק רַבִּי יִצְחָק בהרה"ק ר' מֹשֶׁה מִסְּטִיטְשִׁין (ת"ש)

הרה"ק רַבִּי בָּרוּךְ פִּנְחָס בהרה"ק ר' אֶלִיעֶזֶר חַיִּים רַאבִּינוֹבִיץ מִסְּקָאלְיָע, בַּעַל 'אִמְרֵי בָּרוּךְ' (תר"פ)

הרבי ר' אלימלך מליז'נסק - כ"א אדר
הישועה היא מטאטא?!

הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק, בעל 'נועם אלימלך' ואחיו של רבי זושא מאניפולי, נולד בשנת התע"ז בערך לאביו אליעזר ליפא ואימו מירל. היה מגדולי תלמידי המגיד ממעזריטש, אליו התקרב בעקבות אחיו. ספרו כונה "ספרן של צדיקים" והוא עצמו כונה "בעש"ט קטן". במובנים רבים עיצב את דרך החסידות בפולין כולה, בהתוותו את דמות הצדיק ואת אופן ההתקשרות אליו, ותלמידיו היו לגדולי החסידות בדור הבא, ביניהם המגיד מקוז'ניץ, החוזה מלובלין, האוהב ישראל והרבי מרימינוב. נפטר בכ"א אדר ה'תקמ"ז בעירו ליז'נסק ואחריו שימש ברבנות (אם כי לא כרבי) בנו רבי אלעזר.

***

שמעתי מעשה שהי' אצל אדמו"ר הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל מליזענסק, שהי' בימיו איש אחד עובד ה', שהי' יושב בחדרו כ"ב שנים סגור ומסוגר על התורה ועבודה ולא יצא חוצה כל הכ"ב שנים, עד שהי' נדמה בעצמו שהוא אדם השלם. אמר: אצא החוצה ואראה את יושבי הארץ ודרכיהם, כי אני לא יראתי עוד מהבלי הארץ. והלך חוצה ושמע רעש גדול, כי אנשים למאות נוסעים להרה"ק ר' אלימלך זצ"ל מליזענסק, והתפלא מאוד: מה המה רואים אצל הרה"ק מליזענסק, שהמה רצים כל כך אליו? למה לא באו אלי, הלא אני לא ראיתי את עין הארץ כ"ב שנים וישבתי בחדרי כל הזמן סגור ומסוגר על התורה והעבודה?

והוסכם בדעתו לנסוע להרה"ק מליזענסק זצ"ל, ולראות בעיניו מה טיבו. נסע לליזענסק להרה"ק זצ"ל על ימים אחרונים של חג הסוכות, ובליל הושענא רבה היה מנהגו של הרה"ק זצ"ל לומר את ספר דברים, משנה תורה. גם האיש הנ"ל היה אומר משנה תורה עם הצדיק וחסידיו, וכשהגיע הרה"ק זצ"ל להפסוק: "ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעימך, כי אם ליראה", התחיל הרה"ק זצ"ל לצעוק להחסידים בקול גדול: אפשר אתם סוברים שהיראה זה 'מטאטא'?! לא כן, היראה כוונתו 'מורא'! והבן. מיד נפל פחד גדול על החסידים שהיו שם עד שהיו נופלים על פניהם ארצה, וגם האיש הנ"ל נפל על אפיו ארצה מגודל הפחד והאימה שהי' שם.

אך החסידים עמדו מיד על רגלם, אבל האיש הנ"ל נשאר מונח על הארץ מגודל הפחד והאימה שנפל עליו, ולא היה בו כח לקום ולעמוד על רגליו. ונשאר שוכב על הארץ כבחלשות (התעלפות), וכראות החסידים זאת הגביהו אותו מן הארץ והשכיבו אותו על מיטה. הוא לא נע בשום אבר, ושכב כל הלילה וכל היום של הושענא רבה וגם ליל שמיני עצרת עד בוקר של שמיני עצרת בלי שינוי.

ויהי כראות החסידים כי עבר זמן כזה ולא הוטב לו, נפחדו מאוד מזה. נכנס הרה"ק ר' אלעזר – בנו של הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל – לאביו הק' וסיפר לו את דבר האסון מהאיש הנ"ל. אמר הרה"ק זצ"ל לבנו: קח מקלי והנח עליו. ולקח בן הרה"ק זצ"ל את המקל, הלך אל האיש הנ"ל והניח עליו ואמר לו: אבי מורי גזר עליך שתעמוד! ועמד מיד. אחר שעמד האיש הנ"ל מהתעלפותו נכנס לקודש פנימה ובכה לפני הרה"ק זצ"ל במר נפש, ואמר לו בזה"ל: אם כשראיתם דף אחד מספר מונח על הארץ בודאי הרימותם, למה אהי' גרוע מדף קרוע של ספר? הלא עסקתי כ"ב שנים בתורה ועבודה, הרם אותי. ואמר לו הרה"ק זצ"ל: לך לשלום השם יהי' בעזרך. מזה נוכל ללמוד שאין תכלית להאדם רק להתחבר אל הצדיקי אמת וגם מזה יבין מה הוא היראה.

[מתוך 'זכרונם לברכה']

ספרן של צדיקים

הנקודה שסביבה סובב הסיפור, היא הצורך בהתקשרות לצדיק. אותו אדם שביקר בחצרו של ר' אלימלך חשב כי אין מעלה גדולה ממעלתו, אך כשהוא נחשף לעומק עבודתו של הצדיק הוא נפל בחולשה על הארץ, ונסע ממנו כאדם אחר. ובאמת, לא במקרה מגיע האיש אל רבי אלימלך דווקא:

רבי אלימלך הוא הדמות, בה"א הידיעה, של הצדיק בחסידות, וגם בספרו נועם אלימלך תופסת דמות הצדיק מקום מרכזי, עד שהוא מכונה בחיבה בפי חסידים "ספרן של צדיקים" (על פי לשון חז"ל, "שלשה ספרים נפתחים בראש השנה, של צדיקים, בינונים ורשעים"). ניתן לראות בנועם אלימלך ממש "ספר הדרכה לצדיקים" - כמעט בכל מקום שנפתח את הספר, ידובר בו על עבודת הצדיק, כיצד הוא מתדבק בבורא, וכיצד הוא משפיע טובה וברכה לעם ישראל בכל התחומים.

אך מה עושה היהודי הפשוט כשהוא לומד מעט נועם אלימלך ליד שולחן השבת? ומה הרוויח היהודי שבסיפורנו, כשנוכח לדעת את הפער שבין עבודתו ועבודת הצדיקים?

הכוונה, לא פסיביות

כאשר לומדים ב"נעם אלימלך" , התחושה הכללית היא שרבי אלימלך לא ממש מדבר אלינו באופן ישיר. הצדיקים יושבים ונהנים מזיו השכינה, ואנו זוכים לצפות בהם ונמשכים אחריהם. אבל אם בכך היתה מסתכמת כל ההתקשרות לצדיק, מדוע רועשת כל כך החסידות סביב הצדיק והקשר אליו?

נראה את דברי אחד מתלמידי רבי אלימלך, מהרי"ל מזאקליקוב: "כשאדם רוצה לעבוד הבורא ב"ה, צריך לילך לצדיק והוא יורה לו את הדרך... אבל כשאינו הולך להצדיק אז אינו יודע מאומה, אף על פי שלומד תמיד ומתפלל ועושה כל המצות, אבל אינו יודע לעשותם באהבה ובירא, ולא פרחת לעילא כנודע [עבודתו אינה עולה למעלה, מפני שהאהבה והיראה הן ה'כנפיים' שאיתן המצוה פורחת ועולה לפני ה']"... וזהו "אם אין אני לי מי לי". פירוש, כשאין אני בעצמי עושה מעשים טובים ולעבוד את הבורא יתברך שמו, מי לי? מי יעשה מעשים טובים בשבילי? "וכשאני לעצמי מה אני" פירוש, כשתעשה בפני עצמך ולא תדבק עצמך בצדיקים, "מה אני", אין אתה יודע מה לעשות ואיך לעשות המעשים טובים".

כלומר, הצדיק איננו פוטר מעבודה (כמו שיש החושבים בטעות), אלא מכוון אותה. אמנם רבי אלימלך הפיל יראת שמיים עצומה על הנוסעים אליו, אך הם בכוחות עצמם נדרשו לפעול, ולהכניס את האורות שקיבלו מהצדיק לכליהם שלהם. לעומת זאת, ללא הצדיק, עלולה העבודה כולה להיעשות ללא רגש אמיתי או כיוון נכון: "יראה של מטאטא" המאפיינת אדם שלא יצא מד' אמותיו, לא בגשמיות ולא ברוחניות.

יתכן, שזהו פירוש השיחה שניהלו רבי אלימלך והיהודי בסוף הסיפור: החסיד הטרי, שנוכח לדעת עד כמה רבה השפעתו של רבי אלימלך, מתחנן כי "יגביהו אותו" ואין כוונתו לנפילה תחת הספסל - שהלא ממנה כבר הגביה אותו רבי אלימלך. הוא רוצה להתעלות, לצאת ממקומו הראשון. כפי שאת שנות התעלותו דאז עבר כפסיבי, בישיבה ארוכה בחדרו, גם כעת הוא רוצה שירימו אותו ויסייעו לו לעבוד את ה'. אלא שרבי אלימלך מסרב בעדינות: "לך לשלום", הוא אומר לו. "ה' יעזור לך, אבל את הדרך תצטרך לעשות בעצמך".

ומהו סוד המטאטא? המטאטא מופיע בתנ"ך בהקשר של פורענות, "וטאטאתיה במטאטא השמד". אם כן, 'יראה של מטאטא' היא יראת העונש מפני "רצועה לאלקאה" (שלא יטאטאו אותי החוצה...). המטאטא הוא הכלי הכי נחות בבית, מטאטא = כלי, סוד המושג 'מלרע' (למטה בארמית) - הטוב הוא 'למעלה' והרע הוא 'למטה'. אכן, המטאטא יכול להיות כלי טוב לניקוי הנפש (בדומה לניקוי החזק שעבר היהודי בסיפור שלנו בבית רבי אלימלך) - מטאטא = כלי = טנא ר"ת טעמים-נקודות-אותיות, כלי התורה, אתם מנקים את הנפש.

אחדות התורה

מָה מְאַחֵד אוֹתָנוּ? הַדֶּבֶק שֶׁמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ צָרִיךְ לִהְיוֹת הַתּוֹרָה. זֶהוּ הַחִבּוּר הָאֲמִתִּי. מֻמְלָץ מְאֹד - לִפְנֵי כְּשֶׁנָּה הִתְחַלְנוּ לִלְמֹד כָּל יוֹם פֶּרֶק תָּנָ"ךְ. אִם כֻּלָּם לוֹמְדִים אֶת פֶּרֶק הַתָּנָ"ךְ הַזֶּה, כַּמָּה שֶׁזֶּה כְּאִלּוּ חִיצוֹנִי - זֶה בְּהֶחְלֵט מְחַבֵּר. חוּץ מֵהַחָתָ"ת שֶׁל הָרַבִּי הַקּוֹדֵם, הָרַבִּי הוֹסִיף גַּם רַמְבָּ"ם, וְזֶהוּ הַחִבּוּר בֵּין הַחֲסִידִים, הַלִּמּוּד הַיּוֹמִי הַזֶּה. בִּשְׁבִילֵנוּ אֲנַחְנוּ הוֹסַפְנוּ כַּמָּה דְּבָרִים לֹא קָשִׁים. לֹא מְסֻבָּךְ: פֶּרֶק תָּנָ"ךְ (אֲנַחְנוּ הַיּוֹם בְּסֵפֶר אִיּוֹב, סֵפֶר הַפְּסִיכּוֹלוֹגְיָה הֲכִי חָשׁוּב בַּתָּנָ"ךְ), וּפֶרֶק מִשְׁנָה (שָׁבוּעַ הַבָּא מְסַיְּמִים חֲגִיגָה, סוֹף סֵדֶר מוֹעֵד, וּמַתְחִילִים סֵדֶר נָשִׁים). לְדַעְתִּי, מְאֹד מְאֹד רָצוּי שֶׁכָּל מִי שֶׁיּוֹשֵׁב כָּאן יִלְמַד אֶת גַּם אֶת הַחָתָ"ת, וְגַם אֶת הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה. זֶה בֶּאֱמֶת מְחַבֵּר, הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה מְחַבְּרִים אוֹתָנוּ בְּיַחַד.

[מתוך שיעור ב"ד אייר תשפ"ג]

